

WOTTITZ VILMOS
PHOTO-GRAPHIAI
FELMÉRÉSEI

Fényképfelvételek.

Szigeti Hattyu-éremel kor. 20 fill.
Szigeti Hattyu-szappan 80 fillér.
Szigeti Hattyu-mosdóvíz 2 kor.

A mai kor legújabb bőrpólok szerel.
Széplő, májfolt és az arcbőr minden-
nemű tisztáltsági feltétel és biztos
elmulasztására. Egyedül készítője öv.
Buzsák Mártonné gyógyszerésztára
M.-Szigeten. — Főraktár Budapest:
Török József gyógyszer. Király-u. 12

„A világ legjobb sánffája” Párja
Földvály Imre Párja
frt 150
férfidivat és fehéremű raktárában
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 11. és
VIII., Kerepesi-út 9.
Férfi ingek, Jäger-árak, vadász és sport-cikkok, keztük
és nyakkendők dus választékban kaphatók.

CHOCOLAT
SUCHARD

schmeckt am feinsten

Legjobb és leghíresebb
pipere hólgypor : a
La
VELOUTINE
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGETIVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

CHINA-BOR
SERRAVALLO, VASSAL
gyengék, vérszegények és lábbadozók számára.
Kiváló íz.
Legjobb ajánlva és alkalmazva a következő tanárok
Által: dr. Braun, Drasche, Krafft-Ebing, Monti, Moscati,
Neusser, Schauta, Weinlechner stb. 1000-nál több el-
ismeréssel. Arak : 1/2 literes üveg frt 1.20,
1 literes üveg frt 2.20. Kapható min-
den gyógyszerárban. 8342
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

MARGIT-CRÈME,
mely vegytiszta és teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arcz-
kenőcs nap alatt elvárolt szepit, májfoltot, pattanást, bő-
rátkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ránczo-
kat, redőket, himlőhelyeket és az arcot fehérré, simává és
idővé varázsolja. Sem higányt, sem olmot, sem más ártalmas
anyagot nem tartalmaz. Arak nagy üveg 2 kor, kis üveg
1 kor. Margit hólgypor 1 kor. 20 fill. Margit
szappan 70 fill. Margit fopép (Zahnpasta) 1 kor.
Margit arczvíz 1 kor. Postán utazvételre vagy a pénz
előzetes beküldése után küldi a készítő : 8706
FÖLDES KELEMEN gyógyszer. Arad.
Kapható minden gyógyszerárban.
Főraktárak Budapest : Török József
és Dr. Egger Leó a Nádor gyógyszer.

Angol sportjátékok,
valamint saját készítményű torna-
eszközök, függőágyak, mindennemű
hálók, zsákok, ponyvák,
zsinetek és gazdasági kö-
télárak legújabb árjegyzékét
kivánatra bérmentve küldi:
SEFFER ANTAL
Budapest, IV., Károly-u. 1., boltsz. 12.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.
BUDAPESTEN. 8696
Fürdő — a nagyserű uszodák is — kizárólag kénes hő- és lan-
gyos ásványvizekkel vannak utáplva, melyeknek természetes hő-
mérséklete 27° C. és 35-37° C. közt váltakozik.
Gőzfürdője a maga nemében pártatlan. *Iszapfürdő,*
teljes átalakítás következtében, a legmodernebb iszapfürdő.

KÉZIMUNKÁK
hímző-anyagok és hímző-szöve-
tek rendkívül nagy választékban, sze-
bott, gyári árakon kaphatók.
BÉRCZI D. SÁNDOR
kézimunka-nagyiparosnál,
Budapest, Király-u. 4.
Képes árjegyzékemet 1725 ere-
deti kézimunkakéjjal kivánatra
bérmentve küldöm.
Ujdonság! leveleslapok 25 és
35 kr. Point-Lace munkák és az
ahhoz tartozó összes anyagok rend-
kívül nagy választékban vannak rak-
lárban.
Mintákkal szívesen szolgálok.

Nemi bajoknak elkülönített osztályok.
Sok évi tapasztalatunk igazolja, hogy
Dr. Palócz v. kórházi orvos,
k. egészségügyi tanár
gyógymódjával
Budapest, VII., Kerepesi-út 10.
még idült (krónikus) betegségekben szenvedő
k is **biztos gyógyulást** érnek
el. Tíz (10) nagy gyógyterem. Gyógykezelés
egész napon át. Levélre kimerítő válasz.
Rendelés: d. e. 10-12-ig és d. u.
3-5-ig. Ugyanott kapható és megrendelhető
Népszerű orvosi tanácsadó II. kiadás.
Írta: **Dr. Palócz**. Ár 3 korona.

VASÁRNAPI UJSÁG

38. SZÁM. 1900. BUDAPEST, SEPTEMBER 23. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **egész évre 24 korona** / **egész évre 10 korona** / **A POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) együtt **teljére 12** / **egész évre 10 korona** / **A POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) **teljére 5** / **Külföldi előfizetőknek a postaiag meghatározott viládjai is csatlakozó.**

HÁROM ÚJ SZOBOR.
A **BŐL A TIZ SZOBORBÓL,** a melyekkel a király
ajándékozta meg a fővárost és a magyar
nemzetet, többnek mintája gipszbe öntve
immár készen áll s megtehető, milynek
lesznek majd maguk a szobrok is, a melyek
fővárosunk különböző tereit fogják ékesíteni.
Ezen szobrok : a Zrinyi Miklósi, Szent Gellérti,

Hunyadi és Bocskayé. Az első bemutatott
már; most a három utóbbi szobrot ismer-
tetjük.
SZENT GELLÉRT. A lángbuzgalmú, vértanúsá-
got szenvedett püspök gipszbe öntött alakja ez
időszert **Jankovics Gyula** várkert-bazári mű-
termében látható.
A művész a rá bízott feladatot, mint az itt
bemutatott fényképmásolatból is kitéjzik, va-

lóban szerencsésen oldotta meg, s a főváros
egy kiváló művészi alkotással lesz gazdagabb
Szent Gellért szobrával. Ennek a véleménynek
adott kifejezést a szoborbizottság is, melynek
tagjai között ott volt **Dessewffy** csanadegyház-
megyei püspök is, továbbá báró **Podmaniczky**
Frigyes, Pauler Gyula országos levéltárnok,
Márkus és Halmos polgármesterek, **Strobl** Ala-
jos és **Fadrusz János** szobrászművészek, a kik

A 20 év óta ismert és kedvelt
Szórirtószer (Epilatoire),
mely teljesen kitérja a
szőrt az arcból
a kitérőt, a kitérőt stb. most meg lett
javítva — a hatása gyorsabb, mint
azelőtt volt. Teljesen ártalmatlan. Arak 4 kis
üvegek 3 frt, 1 nagy üvegnek 10 frt.
Fischer Róbert
a vegytan tudora és szépségápolás
Wien, I., Habsburgergasse 4.
Pánsétek, melyek az oson- és az egyes
különlegességek használatáról szó-
nak, ingyen és bérmentve küldetnek.
A készítmények ártalmatlanságáról
szülő bizonyítványok birtokosok bete-
híntésére állanak úgy szintén eszerint köszönetnyilvánító levél
minden világtájból. Felvilágosítás szepitészeti ügyekben ingyen
adatik, levélben is. **Raktárak Budapest : Török József és**
Koller Testvérek gyógyszerárak.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb égvényes
SAVANYU-KÚT

Ujdonság. Rococo-remontoir-óra
Csak 15 kor.
különböző nagyszertű relief
emlékrajzokkal imit. ezüst
oxidban. Ezen rococo órával
egyesül a szerkezet pontos-
sága a tokfedelek eleganciájával
egy alakra, mint díszletre nézve.
A tokok abszolút
meg nem változ-
nak, miről a legmes-
szelbmenőbb kezes-
séget nyujtunk.
Hogy ezen órák da-
czár, annak, hogy da-
rabonként csak 5
koronába kerül-
nek menüre jelké-
pezik a modern tech-
nika és művészet tö-
kéletességét, minden
vevő elfogja ismerni.
Az órák pontos és
jó járású 3 évi
írásbeli reális
kezeséget nyuj-
tunk és vissza vesznék minden meg nem felelt órák kifizés nélkül.
A rococo órához illő imit. ezüst-óraláncok elegáns
kivitelben dja 3 kor. A sokkálódás utánvagy az ősszeg elő-
zetes beküldése ellenében vám- és bérmentve eszközölőnek **Uhren**
versandhaus-Chronos Basel (Schweiz). Levelekre Svájcban
25 fill. leveleslapokra 10 fill. bályeg használandó.

Megay Boheme tortája
a legjobb ; torta jószágával az idei brüsszeli kiállításon az első díjat nyerte.
Megay Róbert cukrász Miskolcon 1. sz. 2 K 50 l. vetele után küld
Szentes Ede és Szécsi József
és és kir. udvari szállás utraknál, a tőlük minden legelőzőbb csomag
üzletben kapható. Miniatú utazozzák a tortát, kérem csak a Megay
Róbert nével ellátott dobozokban csomagolt tortát elfogadni. Ugyanott
egy kitűnő Szlamit-torta 2 korona.

Felülmulhatatlan!
Legjobb, legbiztosabb teljesen ártalmatlan a Mármaros Lilium-arcz-
kenőcs ára kis üveg 1 K., nagy üveg 2 K. Mármaros Lilium-
crème kis üveg 2 K., nagy 4 K. Mármaros Lilium-olaj 1 üveg 2 K.
Mármaros Lilium-tejszappan 1 drb 80 fill. 3 drb 2 K. 20 fill. Ré-
vid használat után emulastja a szepit, májfoltot apró kiütéseket
és az arcznak ide hóféler szint és bőrszínnyugtatást kölcsönöz.
Telendy-féle salicil sóborszesz legelőzőbbtelenebb házszer,
belsőleg gyomorhajas, étvágytalanság ellen, külsőleg rheuma, esant,
szagzatas, fog és fejfájás ellen, kis üveg 1 K., nagy üveg 2 K. Telendy-
féle közsérvényszes 1 üveg 1 K. 20 fill. Kapható a készítőnél

WOTTITZ VILMOS
REPRODUKCIÓ BUDAPEST.
MŰINTÉZET KIRÁLY-UTCA 33

Telefon 18-99.

SENT GELLÉRT SZOBRA JANKOVICS GYULÁTÓL.

BOCSKAY ISTVÁN SZOBRA HOLLÓ BARNABÁSTÓL.

egyhangúlag fogadták el kivételre a szobor kész mintáját.

Jankovics Gyula — ki már az Asztrik püspök pannonhalmi szobrával is fényesen bebizonyította az ilyen feladatokra való rátermettségét — úgy ábrázolja Szent Gellértet, a mint egy sziklán állva, egyik kezében magasra emelt feszülettel hirdeti az igét. Egyszerű papi talárja művészi redőkben simúl a kitünően mintázott alakra, balját szívére szorítja, födten homlokáról vallásos ihlettség sugárzik, egész arca mély áhitatot árul el. Lenn a szikla-talapatzon Szent István-kori magyar viseletbe öltözött harcos ül, ki mély figyelemmel hallgatja a szent igéket s egész magatartása és arcának kifejezése elárulja, hogy ő már megtért, meghódolt a keresztény vallásnak. Nemes egyszerűség, erő és bizonyos klasszicitás olvad összhangba a sikerült szoborművön.

Szent Gellért alakja bronzba lesz öntve, a talapatzától szolgáló sziklát és a magyar harcos alakját kemény pátyi vagy haraszi kőből faragják. A szobrot az épülőfélben lévő esküteri híd tengelyében, a Gellérthegy oldalában állítják fel. A műértők körében azonban mind jobban nyilvánul az az óhaj, hogy a szobrot legalább még egyszer olyan nagyra készítsék, mint eredetileg tervezve volt, mert így a híd és a Gellérthegy nagysága mellett természetesen sokkal jobban érvényesülne.

HUNYADI JÁNOS. A kormány által kiküldött bíráló bizottság az évi szept. 5-ikén átvette Hunyadi János szobrának Tóth István szobrától alkotott kész agyag mintáját s azt minden tekintetben kielégítőnek találván, a művészt megbízta annak érezhetővé tételével is.

Magyarország egykori nagy hadvezérének és kormányzójának úgy állította elénk a művész, a mint a költő mondja:

«Ki áll amott a szirttetőn, Hunyad magas falánál?»

Hunyadi alakja Vajda-Hunyad várának egyik bástyafokán áll, melynek oldalát családi címere ékesíti. A hős «várába szállt nyugodni», de azért sisakosan, páncélisan, teljes hadi fegyverzetben jelenik meg előttünk. Hatalmas, erős termetű méltóság és nyugalom ömlik el.

Tóth István minden megszerezhető történelmi forrást átvizsgálta, hogy a lehető leghűbb képet alkothassa meg Hunyadirol. Az alakra, az öltözetre és fegyverre nézve főleg Thuroczy krónikáját s az abban levő fametszetet használta föl s egyszersmind behatólag tanulmányozta a régi magyar viseletről Nemes és Nagy Géza művében összegyűjtött adatokat és képeket is. Ezek alapján mintázta a sisakot, páncélt és kardot. Egy szóval, a mennyire a különben kevés megbízható források lehetővé tették, mindenben történelmi hűségre törekedett. S hogy ezt a célját annál közelebbesben elérhesse, bejárta mindazon helyeket, a melyeken Hunyadiar vonatkozó adatokat s nyomokat találhatott. Vajda-Hunyad várát mintázta a vár egyik bástyája után a talapatzot s Gyula-Fehérvárt a Hunyadiak címerét.

A szobor helyül a budavári Mátyás-templomhoz fölvezető új lépcsőzet előtt az Albrecht-útból kiszélesedő tér van kijelölve, honnan tágas kilátás nyílik a Dunára s azon túl a pesti oldalra.

Magá a szobor érzéből, hatalmas talapatza pedig erős, tömör kőből készül. Hatását nagyon fogja emelni a díszes környezet, hol a halhatatlan hőnek és nagy fának, Mátyás királynak emlékei szoros közelségben fognak állni egymás mellett.

BOOSKAY ISTVÁN. Férfikorának teljes erejében, elért sikereinek tetőpontján, fejedelmi díszbe öltözve, jobbában buzogányt tartva, kardján nyugvó baljában a zsitvatoroki békeszerződés okiratát szorítja: így állítja elénk szoborművében Holló Barnabás Booskay Ist-

Sármay József amateur fényképe után.

HUNYADI JÁNOS SZOBRA TÓTH ISTVÁNTÓL.

vánt, a lánglelkű szabadsághóst és nagy államférfiut.

A szobor, melynek kész mintáját fényképi másolatban mutatjuk be, jól szerkesztett talapatzon áll, melyhez egy mellékalakot is mintázott a művész: egy hajdú vitéz alakját. A vitéz egyik kezében csakányt szorítva, másik kezében magasra emelt zászlót lobogtatva tekint fel vezérére, a kinek neve elválaszthatatlanul össze van forrva a hajdússággal. A szobor egészben véve igen sikerült alkotás és kiváló díszre lesz az Andrassy-úti körtérnek, a hol majd felállítják.

Mind Booskay, mind a hajdú alakja igazán kiváló alkotása Holló Barnabásnak. A fejedelem csupa erő, méltóság és tiszteletet parancsoló nyugalom; a hajdú csupa elevenség, tűz és mind e mellett az ő alakjában is erősen érvényre jut a magyar embert mindenkor kiválóan jellemző komolyság és erő. A két alak teljes harmóniába olvad; de bármily örömet nézzük is a hajdúnak pompásan sikerült alakját, teljes figyelmünket mégis a főalak köti le. A fejedelem arczából sugárzó értelem és erély nagy erővel hat a szemlélőre és mélyen vésődik emlékezetébe.

T. K. E.

ROHODI GYURKA.

Egy régi huszár viselt dolgai.

Irtá Szívós Béla.

Sok eszős őrizgette már a hajdú-szobozslai tengeriföldeket az idők folyásában, de olyan egy sem akadt közte, mint a milyen vitéz Rohodi Gyurka volt, a ki hajdanában Simonyi őbesterit kivágta a francziák közül, azután meg végig kalandozva Európát, Afrikát, utoljára a gibraltári gályákról szökött haza, hogy itthon kergesse a tengeriföldről a varjút, rigót, csatan-gólu juhászt.

Bizony ilyeneket cselekedett Rohodi Gyurka. És még sok más egyebet is, a miért méltó lesz

erről a szilaj és garázda, de rendkívül vitéz régi huszárról megemlékezni.

Rohodi Gyurka még a tizenhat esztendő sem igen töltötte be s már sem volt nála híresebb verekedő az egész Szobozslón, a mi pedig ugyancsak nagy szó, mert a hajdú vitézek örvendtek ezen a téren messze földön; akkortájt meg valóságos csuda számba ment volna az a vasárnap, mikor tiz-tizenöt embernek be nem verték a fejét. Olykor egész háború fejlődött ki a különböző városrészek lakói közt. Egyszer például a gátoldaliak beszorítottak vagy negyven peczoldalít a nagy koresmába s ott ostromolták egész éjszaka, meg másnap is. Végre a nemes tanács megunt a lármát, de mivel a felbőszült felek sehogy sem hallgattak a szép szóra, hadnagy uram kapta magát, levágatott egynehány birkát, csapra ütett a város ház udvarán egy hordot s a semleges jelebb botosok közül össze szedetett vagy száz embert, a kiket jól tartván, tanácsi határozatból neki eresztette a hadakozó feleknek. S csakugyan szét is verték mind az ostromlókat, mind az ostromlottakat, mire jövő vasárnapig szent lett a béke.

Ezt pedig csak azért mondtam el, hogy a ki ilyen vitézek közt már suhanz korában hirre birt vergődni, annak ugyancsak legénynek kellett lenni a talpán.

Hanem hát Rohodi Gyurka nem sokáig örvendhetett itthon hírnevének; a sors mentől hamarabb kivette

kezeiből az ölmos botot s kardot nyomott bele helyébe, a mi azonban még jobban oda illett, mint a füttykös.

Az történt ugyanis, hogy háború lett a francziakkal, a nagy Napoleon ellen sok katona kellett s bizony az arra való legényeket, ha a verbunkosoknak fel nem cseptak, hát kötéllel is megfógták s küldték arra, a határ felé.

Igy járt Gyurka is. Épen valami nagyobb csinnyt követett el, mire egy éjszaka összekötöztette a nemes tanács, utra való gyanánt rácsapatott huszonötöt, hogy egyhamar vissza ne kíváncsozzék s azzal beküldték Debreczenbe, a hol huszár mondúrt húztak rá s vitték, az Isten tudja, merre.

Sokáig nem hallotta aztán senki hírének s ha szóba került is még néha imitt-amott, azt mondták, hogy bizonyosan elesett már valahol a háborúban. Hanem az anyja, a ki boszorkány hírében állott, az ilyen beszédekre mindig azt mondta:

— Rosz pénz nem vész el. Haza jön még Gyurka a föld alól is; majd meglássátok.

S ezen a véleményen voltak előljáró uraimék is, a kik nem egyszer gondoltak rá, hogy ha Gyurka haza kerül, bizonyosan első dolga lesz a házat rájuk gyűjtani.

Telt, múlt az idő, vége lett a nagy háborúskodásnak s a rég elhordott legények, a kik megmaradtak, egymásután szállingóztak haza; igaz, hogy némelyiknek keze, vagy lába bizony oda maradt. De Rohodi Gyurka nem került elő; hanem hír, az bezeg jött felőle.

Haza érkezett két régi cimborája Bézi, meg Váci, híres vitéz emberek, a kik sokáig együtt szolgáltak Gyurkával. Ezek aztán csuda-dolgokat beszéltek róla. A mit pedig mind el is lehet

A SAN-GIORGIO MAGGIORE VELENCEZÉBEN.

tett hinni, mert a két vén huszár szavahihető ember volt; mogorva természet szorult beléjük, s holmi haszonlatlanságokat nem szoktak beszélni.

Elmondták apránként, hogy Rohodi Gyurkánál kardosabb legény nem volt az ezredben, tiz jó vitéz sem vagdalt le annyi francziát, mint ő; egyszer a kapitányát, másszor meg Simonyi őbesterit vágta ki nagy csapat franczia közül. De birni nem lehetett vele, rendet nem tartott. Átszökött az ellenséghez is, de egy egész csapat lóval megint visszaszökött. Háromszor volt halálra ítélve, de Simonyi mindig megkegyelmezett neki; hanem aztán botot temérdekert vertek rá. Az ilyesminek oda se nézett Gyurka, akárcsak a lópókrocot püfölték volna. Minden tizedik ütésnél összependítette a sarkantyuját s úgy tartotta számon, hogy se több, se kevesebb ne legyen, mint a mennyi dukál.

Elmondták aztán: hogy járt az elszázi esizmadiával, meg a szép nagy franczia lánnyal s hogy szabdalta le a tiszteket, végre pedig hogy vágta le a káplárját s hogy szökött át a határon megint, a mióta soha se hallottak róla semmit.

Úgy a malom alatt, meg a hosszú téli esteken sokáig emlegették aztán még Gyurka vitézi dolgait s egyéb cselekedeteit, de mindig ritkábban, ritkábban, míg utoljára már magát Gyurkát is elfelejtette mindenki. Hogy még életben is lehetne, senki sem álmódta.

Harminczkét esztendeje múlt már, mikor Gyurkát elvitték katonának s lassanként maga az anyja is rátért, hogy csakugyan odahalt valamire. Ámbár az sehoggy sem fért a fejébe, hogy a kártya mindig mást mondott s akárhányszor megvettette is, mindig előre fordult.

Épen ezt a csodálatos dolgot magyarázta egy szép nyári délután a szomszédasszonyának, a ki rontás ellen való orvosságért ment át hozzá, midőn egyszer csak berugja valaki a rozszant ajtót s harsogó hangon így kiált be az alacsony vityillóba:

— Adjon Isten jó napot anyámasszony! No, hogy van kend? Van-e valami enni való, de egy ital bor se ártana!

Egy hatalmas természetű, széles vállú, öblös mellű alak mondta ezeket, a kin rettenetes rongyos ruha lógott ugyan, de azért olyan egyenesen, peczeken állott, mintha nyársat nyelt volna, hosszú vörösesbarna bajusza keményen kisodorva, úgy állott kétfelé, mint egy-egy szurony, napsütött, porlepte arczán össze-vissza régi sebhelyek húzódtak keresztül-kasul, villogó szemei meg szintúgy szűrték, a kire rávetette.

Más asszony holtra rémült volna tőle, de nem úgy a vén boszorkány. Neki is épen olyan szúrós szeme volt, most meg csak úgy lángolt, a mint újait vérese módra karmolásra kifejlesztve, mérgesen a jövevény elébe ugrott:

— Ejnye te pokol pozdorjája, hát tán ingyen adnak nekem ajtót, hogy így berugod! Ennivaló kellene, te csavargó, még bor se ártana? Hiszen majd adok én neked! Hanem azt mondom, hogy elhordd innen azt a rongyos irthadát, mert mindjárt kikaparom a szemed!

A jövevénynek szemmel láthatólag tetszett ez a beszéd. Kemény vonásain mintha valami régi emlékek derűje vonult volna végig; elmosolyodott s megpödrítette a bajuszát:

— Nini, még tán meg se ismer kend? Hiszen én volnék Gyurka, a kend kedves fia!

A vén asszony még mérgesebb lett:

— Ne hazudj, semmirevaló, rég meghalt az én fiam valamerre. Nem is olyan volt, mint te. Szép volt az, nagyon szép, de te...

A jövevény azonban elvesztette a türelmét, s egy rettenetes csifrárt káromkodva, bele vágott a vén asszony beszédébe.

S ennek a kacskaringós káromkodásnak csodálatos hatása lett. A vén banya elhallgatott, szemei karikára nyiltak, majd nyakába ugrott az erős alaknak:

— Te vagy csakugyan, te vagy a fiam, annak volt ilyen a szavajárása!

Így érkezett haza Gyurka vitéz szülővárosába s első dolga volt, hogy egy pár sarkantyú eszmát szerzett magának, melyeket is felhúzza büszkén, kényesen sétált végig a piacon: hadd lássák, hogy csakugyan itthon van. És később is, akárhogy fordult a sorsa, akárhogy lerongyolult a ruhája, de a sarkantyú csizmának meg kellett lenni, bajusza is mindig szurony formára állott s késő vénységében is olyan dőlczeg maradt s olyan kényesen lepegetett a földre, mint mikor még a Simonyi regementjében eső-römpölt oldalán a fényes fringia.

Hanem beszélni nem igen beszélt Gyurka; abban különbözött a többi obsitóstól, hogy nem szeretett dicselkedni. Híjába faggatták vitézi tettei felől, csak nagy ritkán lehetett rávenni, hogy egyet-mást elmondjon kalandos életéből.

Pedig egyszerre nevezetes ember lett s megint elkezdtek sokféle dolgait emlegetni, a miről annyit beszélt hajdanában két régi cimborája, Bézi, meg Váci. Hívták is koresmába, disznótorba bőven s Gyurka ivott, mint a gódyén, de azért csak nagy néha beszélt el valamit hadakozásából s egyéb kalandjaiból.

Épen csak egy dolog volt, a mit sokszor elmondott; ez úgy látszik, magának is különösen tetszett. Az nevezetesen: hogy járta volt meg az elszázi esizmadiával.

(Vége következik.)

SZENT GELLÉRT SÍRJÁNÁL.

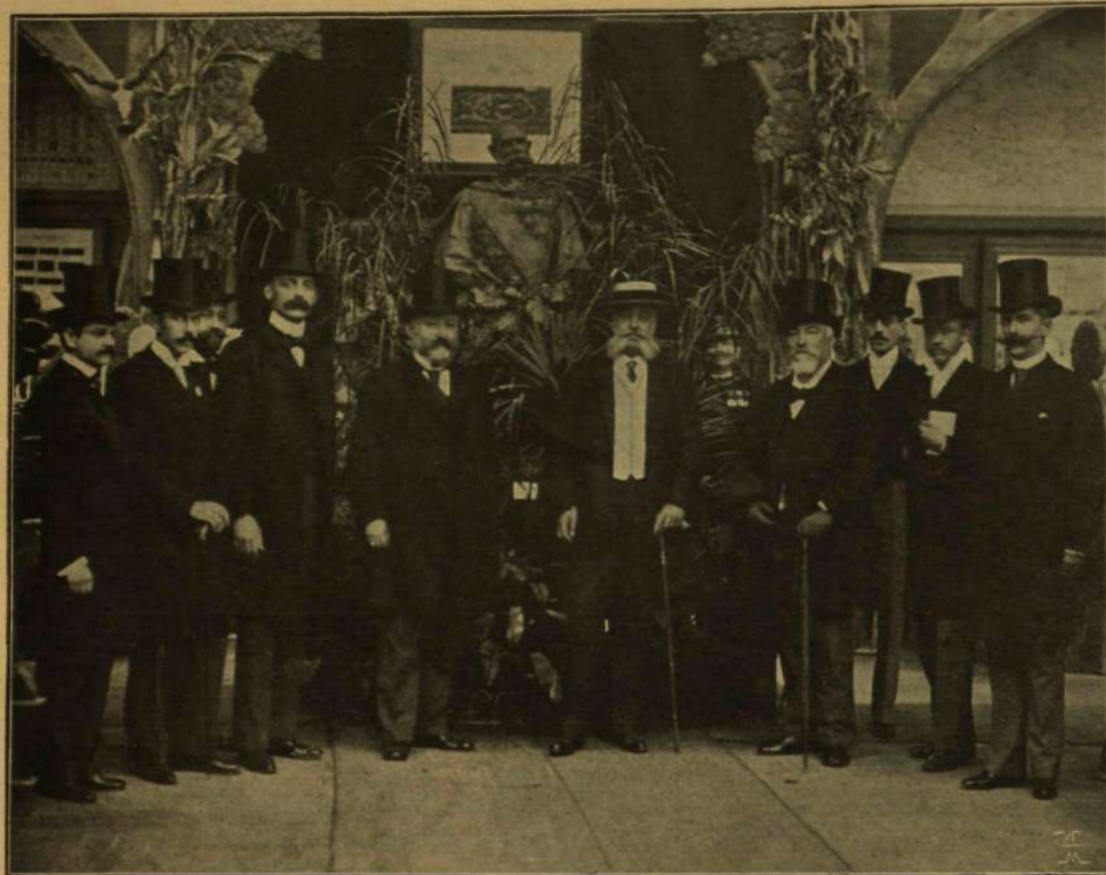
(A San Giorgio Maggiore Velencezében.)

Magyarországból ezekben a napokban egész zarándok-csapat látogatja meg Szent Gellért sírját a velencei San Giorgio Maggiorében. A magyar zarándokok le akarják róni haláljukat az első csanádi püspök iránt, ki Olaszországból hittérítőként jött hazánkba, harmincz évnél több időt töltött nálunk s az István király halála után támadt viharok alatt a budai Dunaparton halt meg martir-halállal. A hit vértantjának kilencszázados emlékkönyvében magyar ének zendül meg a San Giorgio Maggioré boltozata alatt s magyar szónoklat fogja dicsőíteni a velencei patricius-ivadékokat, ki otthagya családjának úri kényelmét, a velencei vidám, könnyelmű életet, hogy először egyszerű szerzetessé legyen hazájában, azután pedig előjőjön hozzánk az idegenbe apostoloskodni.

Mert a mi Szent Gellértünk, kit családi nevével Giorgio Sagredónak neveztek, a lagunák városában született. Mint gyermek eleinte gyöngy, betegeskedő volt s atyja, a gazdag patricius, kiről azt jegyezték föl, «hogy a papokat és klostromokat barátjaival és szomszédjaival együtt gazdagon meg szokta vendégléni», a jámbor benediktinus-atyák ápolása alá adta őt, kik a Giovanni Morosini által alapított kolostorban húzódtak meg, a világgal keveset érintkeztek, de annál nagyobb buzgalommal éltek nemes hivatásuknak: az ifjuság nevelésének.

A benediktinusok kolostora Velence szomszédosságában a San Giorgio Maggioré tőzgetén épült, mely réges-régen ciprusfáinak nagy sokaságáról volt nevezetes, s melyet sokáig nem is hittak másnak, mint a ciprusok szigetének. A kis Giorgio, kit a derék atyák, a hagyomány szerint, már öt éves korában szerzetesi ruhába öltöztettek, a jó levegő s a szerzetesek gondos ápolása következtében csakhamar megerősödött s később annyira megszerette az elvonult, magányos életet, hogy midőn atyja a szent földön meghalt, többé ki sem kíváncsozott a kolostorból. A szerzetesek fölvettek tehát maguk közé s mélyen vallásos anyjának óhajására a Gerardo nevet adták neki, melyet atyja is viselt. A hagyomány szerint a kolostor apátja később Bolognába küldte őt, hol filozófiát, zenét és jogot tanult, s a honnan Velencezébe ezen tudományokhoz tartozó könyveket vitt magával.

A patricius család sarja nagy buzgalommal élhetett hivatásának, mert csakhamar annyira kitűnt társai közül, hogy a kolostor az apát halála után nagy tudományáért és szent életéért őt választotta meg fejévé. Atyja példáját kö-

Goluchowski külügyminiszter Darányi földmívelésügyi miniszterrel a magyar mezőgazdasági csoportban.

vetve, el akart zárandokolni a Szent-földre s már föl is ült a zárai kereskedők hajójára, de a vihar a dalmát partra vetette. Itt találkozott régi barátjával, Rasina pannonhalmi apáttal, a ki aztán így szólott hozzá: «Ha a tengeren ér hajótörés, minden tudományoddal együtt elmerülsz, mert nem vagy Jónás próféta, hogy három napig megmaradj a csethal gyomrában. Jöjj inkább téríteni, az Üdvözítő vallásának híveket szerezni Magyarországra.»

Gerardo atya szót fogadott s el is ment Zárába, onnan pedig «az élelmet és könyveket számarak hátára rakva» útnak indult hazánkba. A véletlen Szent Gellértet így adta Magyarországnak. Följegyezték, hogy először Pécsre ment, onnan pedig Székesfehérvárra, a hol megismerkedett Szent István királyunkkal. Abban az időben (1015 táján) történt ez, a mikor István királynak az apostoli munkálkodás mellett fiának, Imre hercegnek neveltetése is sok gondot okozott. A király nagyon megkedvelte a nagy tudományú, ritka erélyű és ékesszólásban jeleskedő hittérítőt. Rábizta az akkor még csak nyolcz éves Imre herceg nevelését s megtette csanádi püspöknek is, bár az a föld akkor még pogány s egy hatalmas törzsfő birtokában volt. Gellértnek tizenöt évig kellett várakoznia, míg a püspökséget valóságosan is birtokába vehette. Ezt az időt részben a királyi udvarban töltötte Imre herceg oktatásával, részben pedig a Bakony rengetegében, a hol benediktinus társai között valóságos askéta életet folytatott.

A mint Csanádba jutott, nagy buzgalommal és sikerrel folytatta térítői munkáját. Életirői mondják, hogy «özönlöttek hozzá előkelők és közemberek, kívánva, keresztelje meg őket az isteni háromság nevében.» És utána teszik azt is, hogy «ezeket ő mint fiait fogadta és asztalánál megvendégelte.» Ez a vonás nyilván az előkelő velencei patriciusra vall, kinek már anyja is mint olyan nő volt ismeretes, ki «alamizsnálkodásban és más jó eszelekedetekben» a többi nőket mind felülmulta.

Gellért püspök apostoli munkásságát eléggé ismerjük a krónikákból, s tudjuk azt is, hogy István király halála után az I. András alatt támadt politikai viharok közepette mint találta meg a magának előre megjövendölt martirhalált 1046 szeptemberében, az azóta róla nevezett budai Szent Gellért-hegy tővében. Összezsúzott teste, a hagyomány szerint, egy napig maradt a Duna partján, de, bár sáros, mocsaras helyen feküdt, — mocsoktalanul. Ekkor aztán oda mentek érte a keresztények, a papok és világiak s minthogy a holttestet az akkori zavaros időkben Csanádra szállítani nem lehetett, áthozták Pestre s ugyanabban a ruhában, melyben vértanúságot szenvedett, nagy sirás és

zokogás közt eltemették a Boldogság Szűz tiszteletére szentelt pesti templom alsó kápolnájában. Hét évig pihent itt Szent Gellért, míg végre 1053-ban, régi ohajtásához képest, Csanádra szállították. Elvitték vele együtt azt a követ is, a melyen koponyáját összetörték s a melyről, a legenda szerint, a ki-kiaradt Duna hét évig nem volt képes lemosni a vért.

A vértanú ereklyéiről ezután csak szórva-nyosan emlékezik meg a történetírás. A tatárjárás nyomtalanul haladhatott el felettük, mert a bécsi «Képes Krónika» szerzője a XIV. század első felében még ép állapotban találta az ereklyét rejtő kőkoporsót; de ugyanezen idő táján már a csehek Szent Gellért földi maradványai- ból két nagy eszontot vittek Prágába, később pedig — máig sem tudni, mi jogon — a bolognaiak és a Velencei mellett fekvő Murano város lakosai is kaptak egy-két darabot belőlök. A Csanádon maradt ereklyék körül később csak annyi változás történt, hogy őrizők 1493-ban megvál-

A magyar pékműhely.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL. — Erdélyi fényképei után.

toztak, a mennyiben a csanádi Szent Gellért apátság javait a püspökséghez csatolták s az ereklyék gondozása a benediktinusokról a franciskánusokra szállt át. Ezek örködték felettök 1514 júniusáig, a mikor Dózsa György kereszt-hada mint pusztító fergeteg jelent meg Csanád előtt. A fölbőszített tömeg a várost fölgyújtotta, menekülő püspökét pedig elfogta és nyársba húzta. Ebben a nagy zűrzavarban és rombolásban aztán Szent Gellért ereklyéi is eltűntek. Nem lehet tudni: széjjel szórták-e Dózsa György keresztelése, vagy valamely jámbor szerzetes rejtette el azokat olyan helyre, a honnan többé elő nem kerültek.

Jobb sorban részesültek a külföldre vándorolt ereklye-részek. A muranói S. Donato-egyházban őrzött eszontok 1590-ig békében pihentek, ekkor azonban a Sagredo-család s a San-Giorgio kolostora csaknem egyszerre kérték Velencebe szállításukat. Az első azért, mert Szent Gellért a Sagredo-családból származott, a második, mert a vértanú egykor a San-Giorgio Maggiore kolostor apátja volt. Antonio Grimani püspökként intézkedett, hogy a Sagredo-családnak átadta Szent Gellért egyik eszontját, a többi ereklye-részeket pedig 1593 augusztus 9-ikén kivételte a kis ólom-szekrényből s megengedte a San-Giorgio Maggiore akkori apátjának, hogy azokat átvigye egyházába.

Igy jutottak Szent Gellért meglevő földi maradványai a velencei kolostorba s így lett a San Giorgio Maggiore temploma, melyet Palladio épített, s Göthe annyira szeretett, reánk magyarokra nézve a lagúnák városának egyik leg-érdekesebb temploma.

A Szent Gellért későkori utódjának, Desseffy Sándor csanádi püspöknek vezetése alatt útra kelt magyar zarándokok ebben a kolostorban keresik föl most a vértanú ereklyéit, kinek olyan dicső szerepe volt a kereszténységnek a magyar földön való meghonosításában, s ekkép közvetve a magyar állam alapításának nagy munkájában is. Szana Tamás.

A PÁRISI MAGYAR KIÁLLÍTÁSBÓL.

A párisi magyar kiállítást legutóbb két szak-miniszterünk látogatta meg: Darányi Ignác földmívelésügyi és Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter. Ez a két miniszter tett leg- többet — már csak tárczája kereténél fogva — kiállításunk sikere érdekében.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter buzgalmanak köszönhető, hogy a magyar mezőgazdaság, földmívelés, állattenyésztés, az erdészet és vadászat méltó módon van képviselve a

kiállításban olyan csoportos gyűjtemények és egyes kiállítók tárgyai által, melyek általában feltűntek még a párisi világversenyen is. Mezőgazdasági osztályunkat, mely a magyar gabonatermesztés, a magyar gazdálkodás, állattenyésztés és a magyar bortermelés minden ágát érdekes és jellemző csoportokban mutatja be, a külföld nem győzi eléggé dicsérni és a zsűri a kitüntetések egész özönével halmozta el. A francia kormány ezt még azzal is tetézte, hogy épen a napokban egy előkelő szakférfiút küldött Magyarországra, hogy közgazdasági intézményeinket tanulmányozza.

Goluchowski Agenor gróf közös külügy-miniszter párisi tartózkodása alkalmával szintén különösen érdeklődött a magyar gazdasági csoport iránt és Darányi miniszter, továbbá a magyar kormánybiztosság tagjainak társaságában többször megtekintette.

A földmívelésügyi miniszterium rendezte a magyar lókiállítás, melynek sikere fölülmulta minden várakozásunkat. A magyar lótenyésztésnek jó híre «Kincsem» külföldi szereplése óta csak fokozódott az európai államokban, melyek gyakran fordulnak hozzánk lóvásárlás végett, így a most folyó angol-boer háború alkalmából az angolok nem kevesebb, mint tizezer magyar lovat szállítottak a délafrikai harcra.

Párisban bemutattuk kisbéri angol telivér tenyésztésünket, bábolnai félvérű arab lovainkat, a mezőhegyesi Noniusokat és a fogarasi lipiczai méneket. Ez a nemes lóanyag méltó elismerést keltett szakértők körében. Maga Loubet, a köztársaság elnöke is nagy figyelemmel nézte végig lovaink bemutatását.

De nemcsak nemes fajta telivéreink, hanem parasztlóaink is nagy sikert arattak. Feltűnést keltettek csikósaink.

Mindenki megbámulta a bábolnai ménes gyönyörű arabs lovait, különösen a *Koheilan* és *Shagya* nevű paripákat, melyek a két «nagy díj»-at nyerték el.

A lókiállítás Vincennes-ben van, Párisnak e közeli s gyönyörű kiránduló helyén.

A magyar erdészeti és vadászati kiállítás hazánk erdőiparát és vadállományát nagybecsű gyűjteményekben, ritka állatpéldányokban és érdekes táblázatokon mutatja be. A vadászati csoport tárgyai közt ott láthatók a király babai,

Hegedüs miniszter látogatása a vadászati csoportban.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL. — Erdélyi fényképei után.

Hegedüs miniszter és a kormánybiztosság tagjai a magyar történelmi pavillon udvarán.

szentkirályi és valkói ritka szép vadászcsakmányai, József Ágost főherceg Kis-Tapolcsányban, Kis-Jenőn és Alesuthon elejtett vadai, illetőleg agancs-gyűjteménye, Festetics Tasziló gróf, Miklós Odön helyettes kormánybiztos, Wenckheim Frigyes gróf, a budapesti Nemzeti Kaszinó, Majláth László gróf, Montenuovo Alfréd herceg, Almássy Dénes gróf, Pettera Hubert gödöllői királyi vadászmasternek s általában az ország sok híres vadászának tárgyai. Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter, a ki a legutóbbi napokban részletesen tanulmányozta a párisi kiállítást, a vadászati pavillont

ismételten megtekintette, mely alkalommal a Festetics Tasziló gróf gyűjteménye előtt kisértevel együtt lefényképezték s e kép másolatát mi is közöljük. Középen a miniszter áll, míg neje egy mesterséges sziklán ül Kazy János földmívelési miniszteri osztálytanácsos társaságában. A miniszter mellett áll leánya, továbbá Lukács Béla kormánybiztos, Miklós Odön helyettes kormánybiztos, Vértessy Kálmán miniszteri osztálytanácsos, Fittler Kamill eszportbiztos és a vadászati pavillon felügyelői.

A miniszter megtekintette a kiállítás egyik érdekességét, a magyar pékműhelyeket is, mely a nagy iparcarnok közelében van. A falusi magyar boglyakemenze szépen társul itt a legmodernebb pékműhellyel, a hol a honi lisztből pompás cipókat és finom süteményeket sütnek a közönség szemeláttára, mely szerterkapkodja, ha még annyi volna is. A magyar pékműhely készítményei igen kapások és népszerűek lettek Párisban, a hol bizony igen száraz és izetlen a rendes napi kenyér és sütemény.

A kormánybiztosság a magyar történelmi pavillonban ünnepélyesen fogadta Hegedüs minisztert, a kinek üdvözlésére megjelent a francia kormány két képviselője is. A képen, mely e jelenetről készült, Hegedüs Sándor miniszter áll a közepén. Jobbra állnak tőle a francia kormány képviselője, Vértessy Kálmán és Ballay Lajos miniszteri osztálytanácsosok, Radisics Jenő az iparművészeti múzeum igazgatója, Lukács Béla, dr. Kovács Gyula a kereskedelmi múzeum igazgatója, Szeszler Sándor kormánybiztosi műépítész, Lipcsy József, a történelmi kiállítás egyik rendezője, és Boros Samu, a kiállítás sajtóreferense. Balra áll Kazy János miniszteri osztálytanácsos, mellette a francia kormány képviselője, Szalay Imre a Nemzeti Múzeum igazgatója, Miklós Odön, Borostyáni Nándor író, Földváry Elemér miniszteri titkár, Bálint Zoltán, a magyar pavillon építője, továbbá dr. Návay Aladár, Fittler Kamill és a kormánybiztosság több főtisztviselője.

Ezek a férfiak a kiállítás megnyitása óta fáradságot nem ismerve dolgoznak ott künn. Kötő vezérük van Lukács Béla kormánybiztosban, a kit ezúttal főhadiszállásán, dolgozó szobájában is bemutatunk, mely az Avenue Rapp-on van, a magyar kormánybiztosság épületében. Ebből a dolgozó szobából kelt útra a legtöbb terv, mely a népek nagy versenyében annyi elismerést és sikert szerzett hazánknak.

Dr. Kovács Dénes.

KÖLLŐ MIKLÓS.

KÖLLŐ MIKLÓS.

1861—1900.

A nyolcvanas évek közepén Zala György műtermében láttam először Köllő Miklóst. Válás, inkább zömök, mint nyúlank fiatal ember volt, s a mint folyóirattal az aradi vértanúk szobrának egyik mellékalkaja előtt állt, Meunier belga munkásaira emlékeztetett. A hasonlatosságot azonban csak a szépen fejlett fiatal test formái idézték elő; tekintetéből már nem a megszokott foglalkozásból támadó közönyösség, hanem akaraterő és a lelkesedés tüze sugárzott felém.

Kézzel azelőtt tért haza a müncheni művészeti akadémiából, hol Knabl tanítványa volt s ugyanekkor tüntették ki az országos kiállításon nagy szeniálitásra valló fadaragványaiért. Zala György arra nyújtott neki módot és alkalmat, hogy vezetés alatt monumentális szoborművek mintázásában kísérelje meg az erejét. A fiatal székegy, fájának lelkesedésével és kintartásával fogott ehhez a munkához. Kora reggeltől késő estig forgatta a mintázó-fát, s elmerült az előtte álló modellen, hogy az élő testnek egyetlen lényeges formája se vesszen el az agyagmintán. S a mikor ezt a nagy figyelmet követelő munkát elvégezte, nem pihenésre vagy szórakozásra gondolt, mint fiatal művésztársai, hanem magához kérte valamelyik jó ismerősét vagy barátját, hogy róla arcképet mintázzon. Fiatal emberben még ritkán láttam ennyi lelkesedést és akaraterőt. A teremtés vágya úzte, zaklatta szakadatlanul. Valami nagyot, valami meglepőt szeretett volna alkotni már abban a korban, mikor az egyvívásúak még csak a mások gondolatainak kidolgozására, vagy nagy példányképek utánkészítésére gondoltak. És hitte, hogy tehetségét sikerül is érvényesítenie, mert hiszen a szepművészetek iránt mind nagyobb és nagyobb érdeklődés mutatkozott hazánkban, a szoborművek nemcsak itt a fővárosban, hanem a vidéken is folyóvást szaporodtak. Köllő Miklós részt vett csaknem valamennyi pályázatban, s művei nem is maradtak észrevétlenül, mert megnyilatkozott bennök a művész élénk temperamentuma; a megbízatást azonban rendszeren mások kapták. A fiatal művész eleinte nyugodtan vonult vissza, majd később elérkezett az az időpont is, a mikor kételkedni kezdett tehetségében. Már-már sajnálta, hogy valaha nagyobb művek alkotására gondolt, s nem maradt meg első foglalkozása: a fadaragás mellett.

A segesvári Petőfi-szobor, melynek kivitelével pályázat nélkül bízták meg, egyidőre visszadarta régi lelkesedését és önbizalmát. Petőfi a költő és szabadsághős, nagyon alkalmas téma volt arra, hogy Köllő Miklós ambícióját mozgásba hozza. Nagy buzgalommal fogott a szobor mintázásához, gondosan tanulmányozta

Petőfi hasonmásait, s a tárgyba való elmélyedés eredményeképpen szoborműven szellemet tudott önteni a költő arcába, erőt és lelkesedést főlemelt jobbának mozdulatába. A nagy minta azonban alacsony, szűk helyiségben készült, kellő segédeszközök nélkül a természet alaposabb tanulmányozására, a kész mű hatásának megfigyelésére, a minék következménye az lett, hogy Petőfi segesvári szobra, ez a különben lelkes, életteljes alkotás, nem mutat teljesen kifogástalan arányokat. Kossuth Lajos marosvásárhelyi szobra a művész második nagyobb műve is komolyabb és impozánsabb alkotássá válhatott volna, ha a megrendelés föltételei a kivitelnél minduntalan összehúzó-dásra és takarékoságra nem figyelmeztetik. A művész eképen soha sem jutott abba a szerencsés helyzetbe, hogy a lelkeben élő eszménynek megfelelő kifejezést adhasson. Még legjobb munkái sem állanak azon a színvonalon, a melyet elérhetett volna, ha több nyugalommal és kellő segédeszközökkel dolgozhatik.

A helyzet szigora sok tehetséget lenyűgözött már, de annyi fájdalmat talán senkinek sem okozott, mint ennek a fiatal művészeknek, ki a nagy ambíció és tettvágy mellé még túlon-túl érzékeny szívet is örökölt. Mikor látta, hogy szép terveinek megvalósításáról egyenként kell lemondania és sorsa arra kárhoztatta, hogy kisebb igényű feladatokat megoldásában forgácsolja szét tehetségét: sok csalódásának keserűségét a családi élet örömeivel igyekezett megédesíteni. Azt óhajtotta, hogy szerető feleség mosolya, apró gyermekek édes csevegése vidítsa föl a robot-munkának unalmát. Egyideig volt is része a házi tűzhely örömeiben, s egyik-másik dekoratív munkájában nyilvánul is az a lendület, melyet csak az elégedettség és lelki nyugalom szokott megadni; a sors azonban mintha csak megbánta volna, hogy derűt és vidámságot vitt a művész otthonába, rövid idő alatt mind a három gyermekétől megfosztotta. Ez a csapás épen elegendő volt arra, hogy az örökké magába mélyedő, a meghasonlásra különben is hajlandó művész-ember idegeit összezúzza. Köllő még e nagy veszteségek után is hozzá állt koronként a munkához, de a véső és mintázó-fa csakhamar kihullott reszkető kezeiből. Nem az az ember volt többé, a ki átgondolt és átértelt dolgokat alkothatott volna. Látták ezt barátai, de legjobban látta maga a szegény művész, ha nyugodtabb pillanataiban, nagy ritkán megjött a kedve a dolgozásához.

Élete nem volt többé élet, csak elszomorítottan kínos vergődés. A kik az egykori nagyratörő fiatal művészt közelebről ismerték, aggódva várták a katasztrófát: a lelki egyensúlynak mindennap bekövetkező teljes fölbomlását. Talán sejtette el a véget maga a művész is, midőn szomorú elhatározása megfogalmazott, hogy fegyvert emeljen maga ellen. Nem volt mit keresnie többé a földön, mihelyt azt érezte, hogy energiája kialudt és keze örökös tetlenségre van kárhoztatva. A halál neki megváltás volt.

Sz. T.

ITTHON.

Itthon vagyok újra. Édes szülőházam, Reves falaidat de régen is láttam, De sok idő elmúlt, de régen is volt a, Mikor itt játszottam fűgő gyermekemődra.

Itthon vagyok újra. Bejáróm a házat, Megnézem a kertet, virágokat, fákat. Minden olyan itt még, mint akkor volt, régen, Vidám gyerekkorom első idejében.

Édes jó szüleim öreg házikója, Most is olyan kopott, csak az Isten ója. Vakmerő kedvvel mit megmásztam elgészter, Most is olyan dülöfőben van a félszer.

A kis udvar tele most is apró néppel: Kodácsoló tyúkkal, csipegő csibékkel. Megkerget a gúnár most is nagy haraggal, Elébeim a cizeza ma is csak úgy nyargal.

A kert is a régi, telisteli fákkal, Jó anyámnak való sok levendulákkal, S a fákon a virág most is úgy virágozik, Szellő a rózsával most is csak úgy játszik.

Minden még a régi. — Csak én vagyok másik, Barna fürteim közt deres hó csillámlik, Szívem se a régi. — csalódott, megtépett, Annyi sok szikrája is mind-mind elégett.

... Tengernyi reménnyel mentem a nagy utnak, A melyen annyian, de annyian futnak. Tele volt a szívem, tele volt a lelkem, — Intettek: ne menjek s én azért csak mentem.

S dali patak partján vihar arczba vágott, Kigyó mart meg, mikor szedtem a virágot, Rózsa tövis nélkül soha se nyílt nékem, Felettem csak felhő tornyosult az égen.

Messze földre mentem, messze földön jártam, Sok szívet, sok lelket, de sok embert láttam. S azt a messze földet ám hiába jártam, Ki szeretett volna, embert nem találtam.

Vert, a ki verhetett, csalt, a ki csalhatott, Nem köszönté vissza senki a «jó napot.» S az a sok, sok remény fogyott lassan, szépen, S az a lobogó láng elégett egészen.

Megrogygant a lábam, megtikkadt az ajkam, Elepedt a lelkem, jaj, de megsomjaztam! Lassúbb lett, lassúbb lett szívem dobogása, Harmatozott egyre két szemem pillája. . .

... Haza jöttem, haza. Édes szülőházam, Dőltek falaid közé, oh, de régen vágytam, Hányszor elgondoltam, — csak az Isten tudja, De jó lenne vidám gyermek lenni újra! . . .

Juhász Sándor.

AZ ILLATSZEREK DIVATJA.

Alig tudná elképzelni az ember, mily általános és elterjedt volt az ókorban és középkorban a legkülönbözőbb illatszerek használata. Nemcsak fényűzési czikkek használtak, betegségek ellen is rendeltek a régi orvosok s különböző illatoknak különböző gyógyító hatást tulajdonítottak. A vallásos szertartásokban is nagy szerepet játszott az illat s virágot nemcsak szépségeért, hanem szagáért is áldoztak a régiek.

Az egyiptomiak előszeretettel az illatszerek iránt a bibliában is találunk adatokat. Azok az izmaeliták, kiknek Józsefet testvérre eladták, tömjént, balzsamot és mirrhát szállítottak Egyiptomba. Az egyiptomi asszonyok finom, ritka illatszerekkel emelték szépségük vonzó erejét s nyakukon a gyöngybe is illatszert töltöttek. Ezt különben a mai kínai nők is megteszik. A vendéget virágokkal telehintett szobában fogadta az egyiptomi ember, rabszolgák illatszerekkel nedvesítették fejét s rózsá, lótsz, vagy sáfrányvirág-koszorút akasztottak nyakába. A szoba sarkában mindig égett az illatos mézga. Mikor így megillatosították a vendéget, lótszvirágot adtak kezébe s ezt szagolgatta az egész mulatság alatt. Számos egyiptomi rajzon látható egy-egy ilyen társaság, melynek minden tagja lótsz-virágot tart az orra alá. A halottakról sem feledkeztek meg: a mumiákat át meg át itatták illatos nedvekkkel, szobraik előtt pedig időnként illatszereket égettek el. Minden vallásos szertartásban nagy szerepet játszott a tömjén s áldozatoknál is föltekent a papok az istenek szobrai jóságú olajokkal. *Ra* nevű istenségüknek napjában háromszor hoztak illatáldozatot: hajnalban mézgat égettek bálványá előtt, délen mirrhát, este pedig hat különböző anyagból álló keveréket. Isis oltárán kámmal, tömjénnel, édes fűvekkel töltött s olajjal bekenet bikatestet áldoztak s elmaradhatatlan volt az illatszere a többi istenek áldozatainak is.

Mint az ó-testamentomból tudjuk, a régi zsidók is nagy barátai voltak az illatszereknek. A papok reggel és este tömjént égettek, melybe mirrha, illatos fahéj és mézga volt szigorúan megállapított arányban összekeverve s ezt a keveréket a magánéletben nem volt szabad használni. A régi zsidók ágyaikat mirrhával, aloéval és fahéjjal illatozták be, nemkülönben a hajukat is. Nyaklánczaikra apró ezüst vagy arany ládikákat kötöttek, mely pészával, rózsaszalajjal, balzsammal, sáfránnyal vagy egyéb hasonló szerekkel volt töltve. A menyeközni oly nagy fontosságot tulajdonítottak az illatnak, hogy a

talmud rendelete szerint a menyasszony hozományának egy tizedrésze illatszerek vásárlására volt fordítandó, az útát pedig, melyen a menyasszony az esküvőkor járt, virággal és illatos anyagokkal hintették tele. Sába királynője hozta be Indiából a mekka balzsamot s azt a bokrot, melyen ez termett, nagyban természetek egész Jeruzsálem bukásáig. A híres gileádi balzsam, mely egykor általánosan el volt terjedve, most azonban oly kevés van belőle, hogy csak a török szultánnak jut, — szintén egy eszerjéből készült, mely egykor bőven tenyészett Gileád hegyein.

Nagy Sándor, mikor a legyőzött Dárius kincsei a kezébe kerültek, ennek illatszere szekerényéből kiszúrta, a mi benne volt s az Iliás kézirátát tette helyébe. Aligha sok görög ember tett volna úgy, mint ő. Solon és egyéb görög bölcsök küzdöttek a fényűzés egyéb nemei közt az illatszerek ellen is, de nem tudták megakadályozni, hogy a velük való kereskedés óriási arányokat ne öltön. A görögök nagyon szerették a virágot, ünnepélyeiken nagy pazarlással ékesítették házuikat friss virággal, hogy friss, természetes illata elvegyüljön ruháik illatszerével. Az athéni ember, ha vendégeket hitt, nemcsak a házat szagosította meg, hanem az ivóedényeit is, s a rabszolgák időnként illatszerekkel öntözték a vendégeket. Nagy feltűnést és tetszést keltett egy ily ünnepélyen négy illatba mártogatott testü galamb, melyek körülropködtek a lakmározó helyiségben s szárnyukról illatszere csepegett alá a vendégre. A különféle kendőző olajok és kenőcsök dolgában akkora volt a fényűzés, hogy minden test-részre külön kenőcsök volt: a haját és a szemöldököt édes majoránnával, a nyakat és tétet kakukkfűvel, a karokat méntabalzsammal, az arcot és mellet palmaolajjal, a lábakat egyiptomi olajokkal kengettek. Athénben az illatszerekereskedő üzlete ugyanazt a szerepet játszott, mint manapság a kávéház. Ott gyülekezett az athéni elegáns ifjúság, hogy a divat, művészet, a politika és szerelem legújabb híreit megbeszélje. A monda szerint a világszép Helena honosította meg az illatszereket Görögországban s szépségét nagy részben alkalmazásuknak köszönhette. A görög hit szerint az élysiumi mezőkön, a hova az örök boldogságra jutott lelkek jutottak, illatos nedvekkel folyó patak megy keresztül s száz illatos forrás csörgedez.

A görögöktől tanulták az illatban való tobzódást a rómaiak. A császárság idejében az illatszerek már ismert alakjai voltak Rómának; külön városrészekben laktak, az úgynevezett vicus thuronicusban. Egy csomag szálya volt boltjukon a czéger. Capua városában az «unguentarii», az illatszerek oly nagy számmal voltak, hogy megtöltötték a fűtezőt. Az előkelő római hölgynek külön rabszolgánője volt, a ki haját és ruháját öltözködéskor indiai illatszerrel hintette meg. Arabia és India minden illata áradt ki egy-egy nagyúri római nő, vagy híres hetacra fejéről, — az illatszerek napjában háromszor változtatták. Fiatal leányoknak csak egyféle olajjal kellett bekenni a testüket, az asszonyok ellenben a legkülönbözőbb szereket használták. Lucianus, a szatirikus, azzal gúnyolja kortársnőit, hogy férjük összes vagyonát az illatszerekre pocsékolják, s Plinius szerint Arábiából és Indiából évenként száz millió sestertius ára illatszert hoztak be Rómába, a mi többre rög hús millió koronánál. Ezt a rettenetű mennyiséget nemcsak a nők fogyasztották, — a férfiak is vetekedtek velük e tekintetben.

Egyszer a korinthusi iris volt a legdivatosabb illat, máskor keleti rózsaoilaj, majd sáfrán, vagy cyprus, mirtusz, vagy gránátalma virág. — ki tudná elősorolni az illatok ezerféle változatosságát? Volt oly kenőcs, mely huszonhét messze földről hozott s aranyat érő anyagból készült. Az első triumvirat idejében Caesar és Crassus rendeletekkel igyekeztek ennek az örült fényűzésnek gátat vetni, kimondták a tilalmat a külföldi kenőcsök és illatszerek árulására, de a tilalom legfeljebb ha drágábbá tette e szenvedély kielégítését, elfojtani nem bírta. Minden ruhadarab, minden bútor, minden eszköz még azt is illatosította, az amphitheatrumból áradt a különféle illat, a fürdőeknek meg a falait is átjárta, sőt ünnepélyes alkalmakkor még a katonai jelvényeket is megillatosították. Hogy vallási áldozatoknál és halotti szertartásoknál nagy szerep jutott az elégetendő illatos anyagok-

Lukács Béla kormánybiztos hivatalos helyiségében.

A PÁRISI VILÁG KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

nak, azt mondani se kell. Nero császár, mikor felesége, Poppaea meghalt, úgy mondják, több tömjént égettetett el a temetési szertartásnál, mint a mennyit Arabia egy lustrum (5 év) alatt termelni tudott. Nerón kívül Caligula, Otho és Helio-gabal császárok voltak nevezetesek illatszerek dolgában üzőtt hallatlan tékozlásukról. Nero egy a bajae-i fürdőben rendezett ünnepélyen csak virágra mintegy három millió koronát költött.

Újabb időben Erzsébet angol királynő udvarában volt nagy az illatszerekkel üzőtt fényűzés. A nagy királynő maga igen finnyas volt illat dolgában. Egyszer egy politikus nagyon veszedelmes helyzetből vágta ki magát a nagy királynő e tulajdonságának felhasználásával. Erzsébet ugyanis egy csomag levelét fogta el s épen fel akarta bontani, mikor ő közbelépett.

— Ne bontsa föl, felség, nagyon rossz szaguk van.

És életét mentette meg ez az ötlet, mert a levelek Jakab skót királytól származtak, s egy összeküvés födözött volt fel általuk.

Erzsébet királynő minden udvarhölgye maga is értett az illatszerek készítéséhez. Hálószo-báikban illatos gyertyák égtek, a kandalló tűzébe fűszerekkel telt kalácsokat dobtak, az arczukat rózsavízben mosták, léleketüket pasztilákkal tették jószagúvá, ha valahol meglejtettek, egész sereg illatszerecs üveg, doboz s másféle függött le nyakukról, derekukról, sőt még karpereceikről is. Még pedig nemcsak a hölgyeknek, hanem a férfiaknak is.

A külföldi virág-parfumeók közül a narancsvirágot és jázmin-t kedvelték leginkább, de leggyakrabban a czibet és a pészma illatát emlegetik az egykorú írók. «Adj egy unzia czibetet, jó patikus, hogy megédesítem képzelődésemet,» — mondja Lear király Shaksperenél. A czibetet a hollandusok szállították Angliába s egy akkori természetrajzi író érdekesen írja le. Színéről azt mondja, hogy kezdetben olyan, mint a vaj, de később mind sötétebb és barnább lesz. Egy unciájának, úgymond, ha valódi és nem hamisított, nyolcz angol korona az ára legalább is. Leírja ugyanez az író a pészmat is, ezt mondva róla: az emberek ruhájukon hordják, illatszert csinálnak belőle, imázsámoalyakat kenik meg vele, gömböket is készítenek belőle, melyeket aranyba vagy ezüstbe foglalnak s úgy hordják magukkal. Styraxból, aloéból, ambrából és rózsakivonatból — ugyanez író szerint — egy parfumeót készítettek, melynek «a király illatszere» volt a neve. Hogy a pészmaillat mily erős, arra érdekes adat, hogy mikor Justinianus császár 538-ban Kr. u. újrapiéttette Szent Zsófia templomát, a vakolatba pészmat kevertek s

ennek illata ma is megérzik a már régesrégóta török mecsetté vált templomon.

A múlt századok hölgyei nagyon kedvelték a megillatosított keztüüt. Oxford lordja, a ki Erzsébet királynő idejében több új keleti illatszert hozott be Angolországba, királynőjét egy ízben egy pár illatos keztüüvel ajándékozta meg, a mely annyira megtetszett ennek, hogy ráfestette az arezképet. E keztüük illatszere aztán divatba jutott, «Lord Oxford parfumeje» néven. Szagosított keztüü, selyemmel és arannyal hímézve s drágakövekkel kirakva egész a XVIII. század közepéig legkedveltebb ajándéktárgy volt.

Csak hogy volt eset arra is, hogy az ily ajándék veszedelmessé vált. Gyakran használták ugyanis mérgezésre. Így a híres Medici Katalin mérgezett keztüüvel tette el láb alól a későbbi IV. Henrik francia király anyját. Persze, a mérges keztüü finom illatszerrel is meg volt itatva. XIV. Lajos idejében divatba hozták a parfumeozott tubákat s ezt is fölhasználták mérgezésre. A burundi herczegnőt is spanyol burnóttal mérgezték meg, melyet nagyon kedvelt.

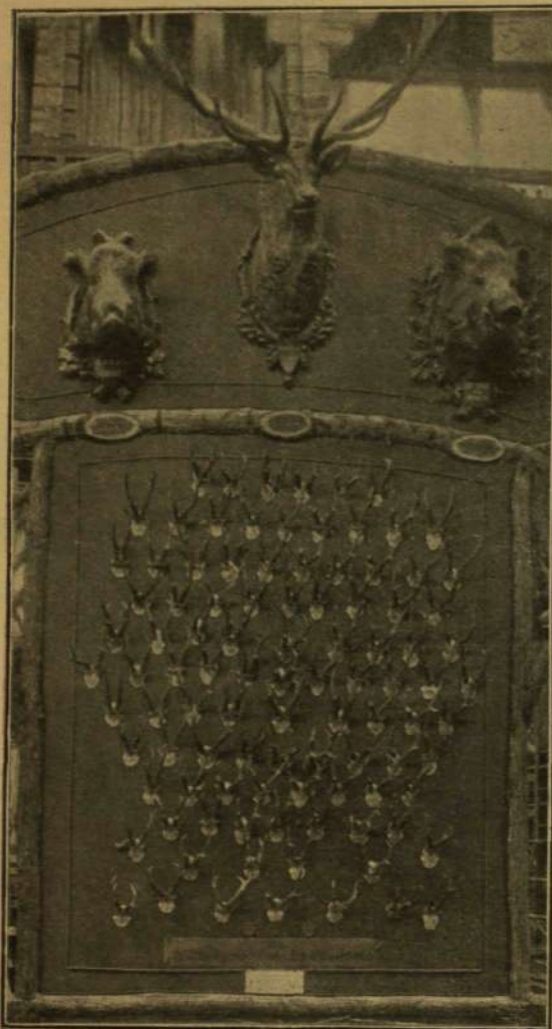
Erzsébet angol királynő még a cipőit is illatosította. Az ilyen cipő spanyol bőrből készült, melyet különböző illatos anyagokban pácoltak. A cipőt két réteg bőrből csinálták, melyek közé ezüzetet, pészmat s illatos mézgat tettek.

Az illatszerek e túlzott divatja egész a XVIII. századig tartott. A XIX. században már erősen lehanyatlott, bár egyes vidékeken még ma is nagy kiterjedésű iparág az illatszerekészítés.

Csak akkor látja az ember, hogy az illatszerek használata épen nem ment még ki teljesen a divatból, ha meglátjuk Kelet rózsatelepeit, déli Franciaország virágföldjeit, az angol Surrey levendula-termesztését. Oly mértékben, mint régi időben, azonban mégsem uralkodik ma ez a fényűzés. Mai hadvezér például aligha volna rávehető, hogy, mint hajdan Pompeius, csupán csak parfumeozott borokat igyék.

EGYVELEG.

* Európa nagy városai. Európa népessége jelenleg 370 millió, holott a század elején csak 175 millió volt, tehát félannyi sem. A népszaporodás főképe a nagy városoknál mutatkozik. 1801-ben még csak 11 városnak volt 100 ezernél több lakosa összesen 4 1/2 millióval, 1896-ban már 121 ily nagy város számláltak mintegy 37 millió lakossal. A nagy városok száma tehát 8-szor több lett. Franciaországban 3-ról csak 10-re emelkedett ez a szám, de már Németországban és Angliában 2—2-ről több mint 30-ra.

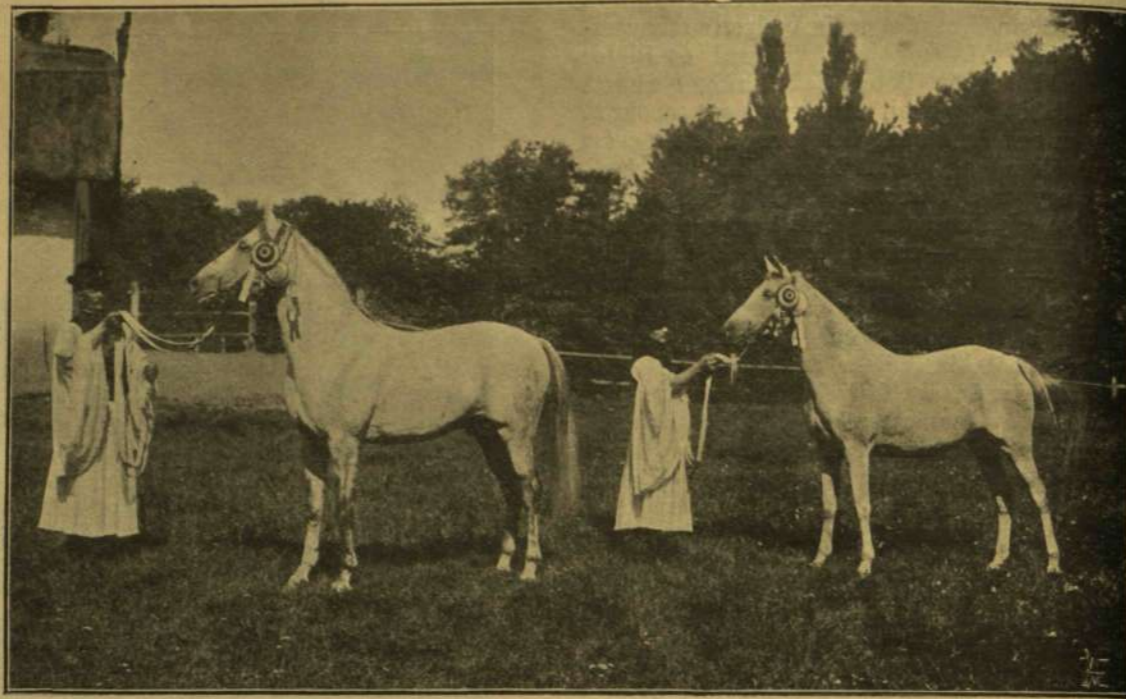

A király és József Ágost főherceg kiállítása a vadászati csoportban.

* Egy kis statisztika. Egy millió újszülött között hat gyermek teljesen vak. 10.000 házaspár között a gyémánt-lakodalmat, azaz az esküvő 60-ik évfordulóját csak egy éri meg. A vasutak hossza 7-szer nagyobb, mint az egyenlítő. Ha egy szép nap a biciklisták fele, azaz mintegy öt millió ember, kimegy a szabadba, együtt átlag 150 millió kilométer utat tesznek meg, mintha négyszer kerülnék meg a földet s ezen útban a kerék 70.000 millió fordulást tesz.

* A leggyorsabb velozipéd a petroleumos hármaskerekű gép. Egy ily gép nem rég a Nizza és Marseille közt levő mintegy 200 kilométernyi távolságot 3 óra 23 perc alatt tette meg, azaz egy perc alatt majdnem egy kilométernyi utat.

* A villa használatát valószínűleg az olaszok kezdték meg s nem is oly régen. Egy angol utazó a XVII. század elején még csodálkozva említi fel, hogy az olasz előkelők már nem újjakkal tépik szét a peesenyét, hanem apró villákkal s hogy a tálba újjal nyalni itt ízléltelenségnek tartják. Ekkor ugyanis még a királyi asztaloknál is újjal ettek;

Kohejan és Shagya bábolnai arabmésenek, a nagy díj nyertesei.

maga XIV. Lajos ifjú korában így tett, s a polgárság még a XVIII. század nagyobb részében is. Pedig már akkor ók voltak az irányadók az európai társadalomban.

* New-Yorkban a túlságosan elszaporodott patkányok sok kárt és bajt okoznak. A vendéglők-ből órák, ékszeres és egyéb drágaságok titkoszatos módon eltűntek a nélkül, hogy az elveszett tárgyaknak nyomára lehetett volna jutni. Nem régiben egy euth-streeti cézég főnökének pénztárcájára, melyben néhány ezer dollár volt, veszett el. A gyuanu a cézég néhány alkalmazottjára esett, kik azonban teljesen ártatlanoknak bizonyultak. Midőn néhány nap múlva a villamos vezeték miatt az üzleti helyiségek pallóját föl kellett bontani, az eltűnt tárczát ott megtalálták ugyan, de az apró darabokra tépett bankjegyek egy csomó újszülött patkányoknak szolgáltak párnául.

* Koldus-szövetkezetet fedeztek föl Párisban. A sajtóságos szövetkezet ezéja az, hogy Franciaország kisebb városaiból s különösen Páris szegényebb városrészeiből az oly koldusokat, kik itt nem élhetnek meg jól, elszállítatja Amerika városaiba, hol még kevesebb koldus van. Minden kiküldött koldusért megfizeti a szállítási költséget s ad nekik elölegeket is, melyek fejében azok onnan állítólag naponta 25 frankot küldenek törlesztésül. Érdekes, hogy a legtöbb koldust úgy szállítják át Amerikába, mintha belga katonaszökevények lennének.

* Orvosok fejedelmi díjai. Dr. Deinsdale, kit 1792-ben Londonból Szent-Pétervárra hívtak, hogy Katalin császárnén a himlőoltást végezze, ezért 120 ezer forint tiszteletdíjat és 5000 forint évi járadékot kapott. Annak idején Frigyes német császár orvosiáért dr. Morell Mackenzie-nek 200 ezer forintot fizettek.

* Az arany nyújthatóságára nézve érdekes példa az, hogy 450 gramm arany elegendő volna oly hosszú drótnak a bearanyozására, mely a földgömböt az egyenlítő irányában körülérné.

* Öt koronát fizetnek egy pohár vízért a szárazság idején Ausztrália aranybányáiban. Coolgardinban a lovak itatása hetenként 100 koronába kerül rendes időben is. Szárazság idején a tej és szódavíz ára is nagyon emelkedik.

* A leggazdagabb néger egy Strobell György nevű jamaikai ember. Vagyonát, melyet 30 millióra becsülnék, főképp banána-kereskedésből szerzte. Jótékonyágáról ismeretes és igen tekintélyes ember.

* Elefántok hálóban. Arguthia szíami város mellett igen érdekes elefántfogó háló van. Egy nagy erdőszélen másfél kilométer hosszúságban két sorban erősen földbe vert fatörzsek állanak úgy, hogy befelé mindinkább keskenyedik a közöttük levő tér s végül annyira elszűkül, hogy az elefántok már nem fordulhatnak meg. Szelídített elefántokat használnak fel arra, hogy a vad elefántokat odacsalják, s midőn a tör végére jutnak, az ott álló örök egy ajtót nyitnak meg, melyen a szelíd elefánt kilép, de az utána következők rögtön megkötözik. A vadászat nagy veszélyvel jár, mert a dühös elefántok az embereket gyakran széttiporják.

* A naprendszerről összeköttetésben a csillagászok becslése szerint 17 millió üstökös fordul meg az égboltozaton, a legtöbb azonban igen parányi égi test, úgy, hogy szabad szemmel nem is látható.

* A börtönök számát mikroszkópi vizsgálat alapján 160-ra teszik egy-egy négyzetcentiméter bőrön. A felnőtt ember bőrén tehát közel harmadfél millió likacs van.

A magyar lovak elővezetése Loubet francia köztársasági elnök előtt.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSBÓL — Erdélyi fényképei után.

MUZAFFER-ED-DIN PERZSA SAH.

A PERZSA SAH UTAZÁSA.

Nevezetes vendége lesz e napokban fővárosunknak: *Muzaffer-ed-din*, a perzsák hatalmas uralkodója, ki a párisi világkiállításra haza felé indulva, Magyarországot és Budapestet is meglátogatja.

A sah még java korában levő erős, egészséges férfi. 1853-ban március 25-én született Teheránban. Második fia volt *Naszr-ed-din* sahnak, a ki európai utazásakor Budapestet szintén megfordult. Trónra lépte előtt, a mostani perzsa uralkodóház szokásainak megfelelően, úgyszólván gyermekkorától fogva, Aszerbeidsán tartomány kormányzója volt. *Muzaffer-ed-din* gondos nevelésben részesült, különösen számtani, történelmi és földrajzi tanulmányokkal foglalkozott s a francia nyelvet is megtanulta. Ősei trónjára 1896 május 1-én lépett atyja helyébe, a ki vallási fanatizmus szülte merénylet áldozatát esett. *Muzaffer-ed-din* most jár először Európában. Szárazföldi utat választott: a Kaukázuson át Oroszországba s onnan Moszkvát és Varsót érintve, a hol nagy ünnepélyességgel fogadták, egyenest francia földre ment, a Vogézek alján levő Contrexéville fürdőhelyre, a hol májbetegsége ellen kerestett gyógyulást. Contrexévillei üdülése után meglátogatta az orosz csári párt Szent-Pétervárot, majd visszatért Franciaországba, Párisba, a hol alaposan megtekintette a világkiállítást, a mitől még az ott ellene elkövetett merénylet sem vette el a kedvét.

Párisban tartózkodása alatt nagyon megnyerte a francziák rokonszenvét. Rendkívül nyájas, megnyerő embernek mondják, a ki telve van jóakarattal. A közönséggel Contrexévilleben a legegyszerűbb módon érintkezett. A fürdő parkjában hosszabb sétákat tett, miközben szívesen el-eljárt azokkal a gyermekekkel. Részt vett a galamblovészetben, a melyen feltűnt, hogy mily jól ló. Nagyon szereti a kertészkedést is. Teheráni óriási kertjeiben nagy gyönyörűsége telik s francia emberrel vezeteti a kerti munkát.

Mintha nem is a leggazdagabb és leghatalmasabb uralkodók egyike volna, polgárius érdeklődéssel és szorgalommal igyekszik minden idejét felhasználni, hogy minél többet tanulhasson. Tanulását öntudatosan végzi. Minden tárgyról, melyet fontosabbnak tart, fényképet készít vagy készíttet. Contrexévilleben hírlapírók le akarták fényképezni lakásának erkélyén. A sah egy pillanatra meg is jelent az erkélyen, de hirtelen visszavonult. Utólagosan aztán kiderült, hogy a sah fényképezte le a hírlapírókat az alatt a pillá-

nat alatt. E mellett tömérdek tárgyat vásárolt össze kiállításokon, boltokban, sőt az utcákon is. Különösen szereti a zenét. Párisban, hol hosszabb ideig tartózkodott, zongorát is vásárolt, melyen maga gyakran játszott, míg más alkalommal kíséreit hallgatta, kik között több kitűnő zongorajátzó van. Vásárlásaiban mindenkor bőkezű s e mellett ajándékokat is gyakran osztogat. Társalgásban meglehetősen szűkszavú s látszólag rideg. Személyes bátorsága igen nagy. Tudjuk, hogy midőn ellene Párisban merényletet követtek el, a merénylet saját kezével ragadta meg.

A sah utazása keleti fényűzéssel történik. Kíséretében 25 ember van állandóan, köztük, mint az Ezeregyedik kalifája mellett, maga a nagyvezér, vagyis európai nyelven a miniszterelnök. Óriási nagy az úti podgyása. Minden elképzelhető szükségletéről gondoskodtak előre, még hátaslórol is, úgy, hogy tulajdonképp csak szállást és enni-valót kell útközben szereznie. Minden útjárának legalább három hivatalos jellegű s három-négy házi használatra szolgáló öltözete van a hozzávaló kardokkal és ékszerekkel. Magának a sahnak többek közt van mostani külföldi útjában egy oly diszruhája, mely két millió frankot ér s ezenkívül még tömérdek ékszert hozott magával, így a *Daria Nur* (Világosság tengere) nevű óriási gyémántot, melynek értékét 20 millió frankra becsülik. Van azonkívül vele egész csomó rendjel, érem és ékszer, melyekből bőven oszt mindenkinek, a kivel érintkezik.

A nagy úr, ki saját hazájában tudvalegőleg élet-halál ura s oly korlátlan hatalmú, a milyennek még az orosz császár sem mondható, utazásai közben is teljesen önhatalmilag intézkedik. Sok gondot adott Párisban időzése alatt az ottani perzsa követnek, ki soha sem tudhatta biztosan, hogy a megállapított programmon mikor és mennyiben fog ura változtatni. Mert változtat minden nap szeszélyesen, tekintet nélkül az etiquette szabályaira. Ha azonban a legjobb akarattal sem lehet őt pontosnak mondani, az kétségtelen, hogy igen szorgalmas ember s lehetőleg mindent komolyan tanulmányoz. Keleti uralkodónál ritka érzékkel és fogékony-sággal bír különösen a közoktatásügyi, ipari és földművelési reformok iránt. Megnéz minden új találmányt s azokból beszerez egy-egy példányt, vagy legalább pontos leírásukat, s gondoskodik arról, hogy azok Perzsiában szigorúan megvizsgáltsanak és lehetőleg alkalmaztassanak. Kisérei között minden fontosabb

tudományszaknak kiváló képviselői találhatók, különösen pedig olyanok, kik technikai ismeretekkel bírnak és európai nyelveket értenek. Kisére orvos, *Hakim-el-Molk*, ki egyúttal a személye körüli miniszter, igen kiváló tudós, bár csak Teheránban tanult; nevezetes ember még *Ali Aszgar Khan*, a nagyvezér is, ki kiváló jogtudós és történész. Maga a sah szenvedélyesen gyűjti a nyugati műparczikákat, melyekből otthoni kastélyaiban már több becses múzeum-féleje van.

Igen természetes azonban, hogy itt külföldön mégis aránylag szegényes a nagy úr utazása ahhoz képest, a hogy saját országában utazik. Mostani útrakelése fogalmat nyújthat arról a fényről, melyet a hatalmas fejedelem otthon kifejtetni képes.

Teheránból április 15-ikén indult el s az ország határához közel fekvő nagy városba, Taurisba, — mely oda 600 kilométernyi távolságra van, tehát mint Budapestől a Székelyföld nyugati része. Ennyi utat a vasúton egyetlen nap alatt kényelmesen megtehetünk, s a sah nem kevesebb mint 25 nap alatt utazott, onnan pedig a közel fekvő határig ismét két hétig, ámbar Taurisban csak három napig pihent, a többi helyeken pedig annyi időre állott meg, hogy az időzöletet elfogadja. Ázsiai utazása felváltva lóháton, kocsin és gyaloghintóban történt.

A rendkívül lassú haladást csak úgy lehet megértenünk, ha tudjuk, hogy az országot elhagyó fejedelmet a határszélig valóságos kis hadsereg kísérte: két ezred gyalog katona, 500 testőr, 100 lovas kozák és a katonai zenekar. Ezekhez járultak még az útjárak, szolgák, a három kíséretével s több száz udvari személyzet. Összesen mintegy 7000 ember volt vele, továbbá 6—8000 ló és öszvér. Az átvonulás alkalmával egyes városok még külön banderiumokat és díszörségeket küldöttek a sereghöz a legközelebbi állomásra, úgy, hogy a sah utazása a nagy kíséret miatt már magában is látványosság volt, melyben a föld népe mindenütt tömegesen gyönyörködött, nem is említve a tömérdek diadalvet, tüzijátékot, zászló-kitűzést s más e féleket.

A határon a kíséret nagyobb része elmaradt, még a testőrség helyét is az orosz kormány által kiküldött kozák díszörség váltotta fel. Akstafában a sah felült a Tiflis felé menő vasútra, így utazása sokkal egyszerűbb lett, de mégsem volt ünnepiességek nélküli, mert az ázsiai fejedelem sehol sem lehetett inkognitó utazó, s némely helyen, különösen Varsóban, rendkívül fényes ünnepek rendeztek tiszteletére. Mondják, hogy Teherántól a határig a sah utazása mintegy harmadfél millió frankba került, s hogy ezennél sem olcsó az ily utazás, az természetes. De a pénz a sahnál nem számít. Magánkinestárában sok milliónyi készpénz van s e mellett gyűjteményeinek és ingatlanainak értéke csaknem megbecsülhetetlen.

A PERZSA SAH ÉS KÖRNYEZETE TEHERÁNBAN.

A PERZSA SAH KISÉRETTÉVEL EURÓPAI ÚTJÁN. — Varsói fénykép után.

A HAJDU NÉV EREDETE.

A «hajdu» szót nyelvészeink eddig általában a *rablót* jelentő török *hajdu* vagy szláv *hejdu*-ból származtatták, most azonban azt bizonyítja Takács Sándor a «Nyelvtudományi közlemények» legújabb füzetében, hogy ez a származtatás téves s «hajdu» a régi «hajtó» szóból alakult. Erre nézve a következő érdekes dolgokat mondja el:

A magyar marhakereskedés már a XIV. században az országnak egyik legfőbb jövedelmi forrása volt. A XV. században a kedvező viszonyok között meg oly erőssé fejlődött, hogy a külföldiek szinte hihetetlen dolgokat irtak Magyarország kiterjedt marhakereskedéséről és rengeteg marhaállományáról. Nagy erőre kapott marhakereskedésünk még a XVI. század zavaros viszonyai sem bírták gyöngíteni vagy megrognani. Ma már szinte mesészámba megy, ha azt állítjuk, hogy a XVI. században, mikor az ország javarésze a törököt uralta, egy-egy betivására négy-ötezer magyar marhát hajtottak fel Bácsba. Olyan kis határvárosok, mint Himberg, Laxenburg, Neustadt már a mohácsi veszedelem előtt azzal dicsekedtek, hogy vásárukon egy-egy évben húsz-húszezer magyar marha elkel. Morva- és Csehországot is jórészt Magyarország látta el; ezért kellett Auspitzban (a magyar marhahajtók Pusztapecs-nek mondták) magyar kamarai tisztviselőket tartani. Velenceze városa és vidéke állandóan magyar marhát vágatott.

Mondanunk sem kell, hogy a rengeteg marhát lábon hajtották ki. Míg Erdélyből vagy Dél-Magyarországból Bácsba értek, épen három hó telt el. De azért, a mint az idő enyhülni kezdett, megnépesedtek királyi utaink, s egész késő őszig ezer meg ezer bokor és folt marhát hajtottak külföldre. Minden bokornak, minden foltnak meg voltak a maguk *hajtói* és botos legényei. A hajtók dolga volt a marhák megvédelmezése. Az utak bizonytalanok voltak, főleg a hódoltság idején; nemcsak rablók, hanem urak és parasztok is lesték a vonuló marhacsordákat, s ha csak egy harapást tettek a vesztésben, vagy ha az útról csak egy lépést letértek, bírságolták a gazdákat. Ilyenkor aztán nagyon is elkelték a jó markos *hajtók* vagy *hajdúk*, a mint őket később nevezték. Száz és száz okirat szól azokról a valóságos csatákról, a melyeket ezek a hajtók vívtak a támadóikkal, vagy azokról, a melyeket harcmezőből ők ma-

guk idéztek elő. Fegyverök kezdetben rengeteg nagy, csomós husáng volt, a XVI. században azonban már puskát és kardot is hordtak.

Természetes, hogy mikor háború vagy más ok miatt megakadt a marhakereskedés, a több ezer hajtó kenyér nélkül maradt. Ilyenkor összeverődvén, ott a Tisza hátán meglehetősen csetepatét csaptak. Így esett meg, hogy az 1514. évi 60. és 61. törvényekkel a fegyverviselést nekik megtiltotta. Bár e törvényt rendelet alakjában I. Ferdinánd is megújította, a hajtók azért mégis fegyveresen jártak. S mivel 1526 után a két király közt dúló háborúban nem akadt dolguk, beálltak Szapolyai táborába gyalogosoknak. I. Ferdinánd a saját pártjára akarván csalogatni e rettentetlen népet, 1530. június 30-án azt írja, hogy a hajdúkat («oder Ochsentreiber») könnyen meg lehetne nyerni, ha a marhahajtásnál előnyöket ígérnének nekik.

Ime maga I. Ferdinánd király is világosan *marhahajtóknak* mondja a hajdúkat. A bécsi közös pénzügyi levéltárban több száz olyan XVI. századi okirat van, a melyekben ezeltudatosan «Ochsentreiber»-eknek, vagy latinul «abactores boum»-nak írják, illetve fordítják a magyar *hajtó* szót. Semmi esetre sem tehették volna ezt, ha a hajdú nem *hajtó*, hanem a törökből vagy délszlávoktól átvett *hajdu*, vagy *hejdu* lett volna. Erdemes megemlítenünk, hogy már a XVI. században sok hajtó végleg abbahagyta mesterségét s a katonáskodásból élt.

A marhahajtók adták az anyagot a hajdúsághoz mint gyalog katonasághoz még a tizenhetedik században is. Volkra gróf pl. panaszokdík 1671-ben a király előtt, hogy a lipótvárosi őrségben sok a hajdú (egyszerűen Ochsenknechtnek írja), elég lesz ebből úgymond 80 darab.

A németek a hajtókat saját kiejtésük szerint *hajtuknak* hívták és irták. A bécsi marhakereskedők és mészárosok maguk is tartottak egy csomó magyar hajtót, a kik a magyar vásárokon megvették marhákat fölhajtották. Sőt — a mi szinte hihetetlen — már a XVI. században olvassuk, hogy az összes bécsi marhakereskedők és mészárosok tudnak magyarul. A birodalmi városok kereskedői pedig magyar tolmácsokat tartottak, s azokkal jöttek a bécsi marhavasárra. A bécsi vásárok felügyelőjének és hivatalnokainak kinevezésénél meg föltétel volt a magyar nyelv tudása.

Meg kell jegyeznünk, hogy a bécsiek, habár

fizették a hajdúkat, azért meglehetősen félték e marczona néptől. A XVI. század közepén már a városba sem bocsátották a magyar *hajtuk*at, hanem az úgynevezett magyar úton, a városon kívül két esárdát nyitottak számukra. S a hajdúk itt ittak, míg a *tőzsérek* — így nevezték magukat a magyar marhakereskedők — a városban az adás-vevéssel elkészültek. Ausztriában a törvény azt is tiltotta, hogy valaki a Bécsben vásárolt marhákat magyar hajdúkkal hajtassa tovább a birodalomba. A hajdúk Bécsből csak az el nem kelt marhát hajthatták vissza Magyarországra.

Megemlítjük még, hogy a XVI. századi német oklevelek a *hajtó* (hajdú) szót vagy egyszerűen lefordítják (Ochsentreiber, Ochsenknecht), vagy pedig a magyar kiejtést utánozva *hejtuck*, *hejtucken*, *heidog*, *heydocken*, stb. szóval írják. Latin nyelvű okirataink rendszeresen «abactores boum»-nak mondják a hajtókat, vagy pedig *hajdu*, *hajduonesnek* (de sohasem hajdu, hajdues) írják. Egyébként Mosszóczy a Corpus Juris 1584-iki kiadásában szintén megemlíti, hogy a *hajdú* szó a *hajtóból* lett.

EGY AMERIKAI VÁROS PUSZTULÁSA.

Szörnyű pusztulás érte e napokban *Galveston* városát. Európában példátlan, hogy szélvész ily roppant veszedelmet okozzon, Amerika éghajlata alatt azonban gyakori az oly erős vihar: hurrikán, tornádó, cyclon, a mely épületeket rombol, embert, állatot ezrével elpusztít. De oly rémitő pusztulást, mint a melyt Galvestonra és Texas államra a hurrikán nevű szélvész közelebb hozott, még az újvilágban is alig tapasztaltak.

Galveston az Egyesült-Államok Texas államában, a mexikói öböl egyik terjedelmes szigetén fekszik. Minthogy 40,000-re rúgott lakosainak száma, a kiknek leginkább a gyapot-kereskedés adott kenyeret. Galveston volt ugyanis New-Orleans mellett a legnagyobb gyapot-kikötő; partjainál állandóan sok hajó horgonyozott, melyek különösen a nagy angol posztógyárakkal tartottak fönn élénk összeköttetést.

A nagy szerencsétlenség szeptember 8-án és 9-én történt. Hirtelen irtóztató hurrikán támadt, a mely a tenger hullámai oly magasra tornyosította, hogy rövid idő alatt víz alá került a város s az egész partvidék. A lakosság nem is gondolhatott menekülésre, oly hirtelen jött a veszedelem. Az épületek, melyeknek legnagyobb része a hirtelen megnövekedett amerikai városokban divó építési mód szerint, gyöngén, nagy részt fából volt építve, — romba dőltek. Az egyetem pompás, nagy kupoláját leszakította a szélvész, a vasúti pályaudvar vasszerkezeti födelét pedig messzire elvitte. Még a rendkívül hosszú nagy vasúti hid is, mely egyik képvilágnak látható, áldozata lett az általános romlásnak. A kikötőben horgonyozó hét nagy gőzösnék és 150 vitorlás hajónak csak a roncsait találták meg s velük vesztett el összes legénységük is.

Alig van a városban család, a melynek ne volna megsiratni való halottja, sok száz család pedig egészen kipusztult. Nemcsak a városban, hanem az egész texasi partvidéken, messze be a szárazföldre dúlt a vihar s számos falut és két kisebb várost is, lakóikkal együtt úgyszólván eltörölt a föld színéről. Ezen hurrikán áldozatainak száma a jelentések szerint megközelíti a tízezeret.

Többször megtörtént már, hogy Amerika egy-egy városát ily méretű elemi csapás érte. Chicagót tűzvész pusztította el, Saint-Louis-t másfél év alatt kétszer söpörte végig a tornádó, de ezek a városok rövid idő alatt újraépültek s kiheverték a csapást. Galveston azonban aligha fog többé fölépülni, mert felkvésénél fogva nagyon is ki van téve annak, hogy ismét hasonló csapások zúduljanak rá.

Galvestonból néhány képet is bemutatunk, melyek Agoston Antal nemrég ott járt hazánk-fia amateur fényképfelvételei után készültek.

KÉPEK LEVÉLBÉLYEGEKBŐL.

Egész új nemét eszelte ki a képirásnak — ha ugyan annak nevezhető — egy lüttichi ember, a ki levélbélyegekből készíti képeit. A nemrégiben Párisban megnyílt bélyeggyűjtők kiállítá-

sán öt ilyen képet állított ki M. F. van Wijlick, a ki ezzel — mint tréfásan mondják — meg-alapította egy új flamand festészeti iskolának.

A furesa képek különböző tárgyak: kettő tájkép, kettő vallásos kép, egy pedig a népeletből vett genre-jelenet. A legnagyobb közülök egy méter és három centiméter hosszú és 74 centiméter széles, a legkisebb pedig 37 centiméter hosszú és 30 centiméter széles.

A képek mozaikhoz hasonlítanak. A háttér részben teljes, részben darabokra vágalt bélyegekből van összeállítva, melyeket a «művész» szimmetrikusan ragasztott össze, még pedig csupa egyforma bélyegekből. Az egyik képnél például, mely az evangéliumot hirdető Jézust ábrázolja, csupa egy frankos svájci bélyegekből áll a háttér. A képek összeállításánál teljesen mellékes dolog, hogy a bélyegek ritkák-e, vagy sem, holott a bélyeggyűjtők tudvalevőleg erre fektetik a fősúlyt. Itt a fődolog a bélyeg színe és rajza s ezért a leginkább forgalomban levő bélyegek vannak legtöbbször fölhasználva a szerint, a mint megvan bennük a szükséges színárnyalat, vagy rajzbeli forma.

Az emberi alakok nagy fáradtsággal vannak összeragasztva ezernyi bélyeg többé-kevésbé apró darabkáiból; igen ritkán a bélyegen rajtavaló alakokat is fel lehet használni úgy, a hogy vannak. Hasonlóképp készülnek a ruhák s drapériák is. A legapróbb darabkákból azok a részek készülnek, a hol nagyobb felületek kell rajz nélkül maradni, mint pl. az arczok, a kezek, lábak stb. A nagyobb darabokból készült részekben meg lehet látni igen sokszor a bélyeg feliratának egyes betűit, sőt sokszor egész szavakat is.

Wijlick azt mondja, hogy a képeket minden retoucheirozás nélkül csinálja, vagyis hogy maga se nem fest, se nem rajzol beléjük egy vonást sem. Csak a mikor az egész készen van, vonja be valami átlátszó anyaggal, a mely élebben előtinteti a körvonalakat. E nélkül semmi esetre se tudná a kellő hatást elérni.

Művészi értéke természetesen nincs ennek az eljárásnak, a bélyegkedvelők közül pedig nem egy vandalizmusnak tartja. Mint kuriózum azonban érdekes, nemkülönben mint a türelem bámulatos példája, mert egy-egy ilyen kép elkészítésére évek munkája szükséges.

Előfizetési fölhívás

az október—decemberi évnegyedre.

Azon előfizetőinket, kiknek előfizetése szept. hó végén lejár, fölkérjük előfizetéseik mielőbbi megújítására, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

A **«Vasárnapi Ujság»** a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, hetenként két és félven, évenként **több mint 130 íven**, s több mint **ezer képpel** jelen meg. A **«Vasárnapi Ujság Regénytára»** című állandó heti mellékletében a legjelesebb hazai és külföldi íróktól közöl elbeszéléseket és regényeket. *Regénytárunk* eredeti elbeszéléseket és regényeket illusztrálva közölt eddigélé *Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándortól, Rákosi Viktoról, Gyarmathy Zsigánéól, Vértési Arnoldtól, Szívós Bélától, Máriafi Dávidtól*, stb. — Októberben *Bárony István «Borsa Józsi»* című hosszabb új elbeszéléseinek közlését kezdjük meg, melyhez *Neogrady Antal* készítette rajzokat.

A **«Politikai Ujdonságok»** a «Vasárnapi Ujság» társalapja a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban *elzárva* jelen meg.

A **«Politikai Ujdonságok»** előfizetői új évitika e lapnak hetenként egy nagy ívre terjedő politikai tartalma mellett *külön díj nélkül kapják a «Világkrónika»* képes heti közlönyt és a **«Magyar Gazda»** című havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes melléklapot. Ez új rendezés folytán politikai hetilapunk terjedelme melletteivel együtt *bővebb*, mint eddig volt; előfizetési áraink azonban az eddigiek maradtak.

Merengés. Innocent Ferencz festménye.

A SZEGEDI MŰTÁRLATBÓL.

A **«Világkrónika»** hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg, és az általánosabb érdekű napi események részletes magyarázatára szolgáló cikkeken kívül rendszeren közöl *nagyobb elbeszéléseket, regényeket, utirajzokat*, úgy szintén mulattató kisebb közleményeket, stb.

Előfizetési föltételeink:

A **«Vasárnapi Ujság»** negyedévre 4 korona, — félévre 8 korona.

A **«Vasárnapi Ujság»** a **«Világkrónika»** val együtt negyedévre 4 korona 80 fillér, — félévre 9 korona 60 fillér.

A **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok** a **Világkrónikával** negyedévre 6 korona, — félévre 12 korona.

Az előfizetések a **«Vasárnapi Ujság»** és **«Politikai Ujdonságok»** kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők. *Egyes előfizetések* legelőszérűbben posta-utalvány által eszközölhetők.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Éjszaki fény. Oroszból fordított költemények gyűjteménye. Fordította Máthé Miklós. Budapest 1900. Máthé Miklós, a mint tudjuk, görög katolikus lelkész Lasztoméron, Zemplénmegyében. «Gyakran a mezőn, Isten szabad ege alatt — mondja az előszóban — művelve az ősi földet, szenteltem egy-két pihenő órácskát az irodalomnak. A napi munkában elbágyadt testtel nem végezhettem tökéletes szellemi munkát. Erőm hiányzott talán, de nem az akarat.» A fordítások gyűjteménye nemcsak buzdóságra, hanem hivatottságra is vall. A gazdag orosz költészetből még mindig igen sok nincs nyelvünkre átültetve, s Máthé Miklós hivatott tolmácsa az orosz költőnek. Vannak ugyan fordításaink kisebb-nagyobb foltok, formabeli fogyatkozások, erőltetve vagy költőtlen kifejezések, de gyakran valódi költészettel szálaltatja meg a költőket, kiknek tolmácsául vállalkozott. A gyűjteményben ott látjuk Dereszávin, Puskin, Lermontov, Lomanoszov, Karanszin, stb. nevét. A fordításokat függelékül «Kazár lant» című eredeti költemények követik, melyek épen nem emelik a gyűjtemény költői értékét, telve vannak felekezeti és fagyfűlölettel. A kötet a Hunyady Mátyás intézetben nyomtatott, s ára félre 2 kor.

Az orosz fordítások közül mutatványul álljon itt a következő költemény:

Kettős élet.

Kolycov költeménye.

A földön kettős élet él: —
Az egyik fényes, mint a nap:
Szemében tiszta, égi tűz,
Sugáriban szent gondolat.
Életeje dús és végtelen:
Mert lelke a szabadság s értelem.
A földi szellem élete ilyen
S miként az Isten, az is végtelen.

A másik élet oly sötét!
Az álma mély és nyugtalan;
Bár arczán rejlik a gondolat,
Szemében a gondnak éje.
Hol az él, ottan néma csend honol —
Ily életet él itt a földi por!
Ez élet kurta és haszontalan
S mint meteorfény, elvész nyomtalan'...

A tegnapi, a ma és a holnap cím alatt dr. Lázár Béla negyedfélszáz lapra terjedő kötetet adott ki, melyben folytatja hasonló cím alatt pár évvel ezelőtt megjelent kritikai dolgozatait. Főleg a mai nap s a közelebbmúlt idők íróival foglalkozik, s ezek működéséről és értékéről igyekszik tájékoztatni. Először a nem rég elhunyt Ruskin-nek szentel egy fejezetet; majd Petőfiről, Vajda Jánosról és a legújabb, kilenczvenes évek lírikusairól szól. Következik a korán elhunyt Iványi Ödön regényíró méltatása s aztán a könnynek még hátralevő terjedelmes részében a kilenczvenes évek novelláiról foglalkozik. A kötet ára 3 korona.

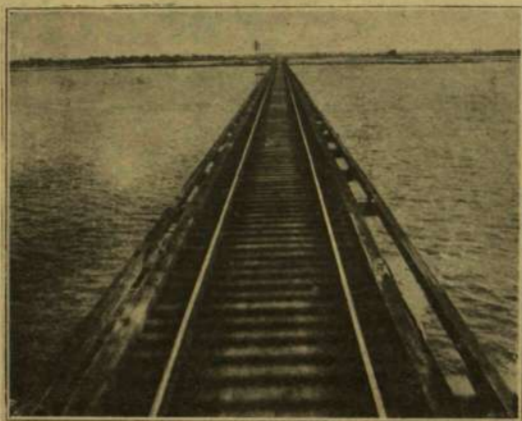
Művészettörténeti korrajzok, bevezetésül a képzőművészetek egyetemes történetébe: írta *Divald Kornél*. Első kötet 86 képpel. Budapest, a Szent-István-társulat kiadása. Irodalmunkban csak kevés munka foglalkozik a művészetekkel. *Divald* Károly egyike azoknak, kik az utóbbi időkben jártassággal fordulnak a művészetek felé. Most pedig a képzőművészetek rendszeres történetének munkájával lép a közönség elé. Az egész két kötet lesz. A most megjelent 237 lapra terjedő első kötet két részre oszlik. Első része az ó-kor képzőművészetéről a XIV. század végéig foglalja össze elég érdekes áttekintésben és számos illusztrációval. Az ókorbeli művészetek közül az egyiptomiak képzőművészetéről, a görög építészetéről, szobrászatáról és festészetéről s a

romaiak képzőművészetéről ír bővebben. A középkorból pedig a katedrálisok művészetét, a bizánci templomokat, a román és csúcsíves építészetet, szobrászatot és festészetet, s a középkori olasz festészetet tárgyalja a XIV. század végeig. A könyv jó és hasznos olvasmány az ifjúság és laikus közönség számára. Csinos kiállításban, kemény kötésben ára két korona 40 fillér.

A Magyar Tud. Akadémia kiadványai. Nyelvtudományi közlemények. Szerkesztő Szinyei József. A folyóirat f. évi szeptemberi füzetében Munkácsi Bernát a vogul nép ősi hitvilágáról közöl hosszabb tanulmányt, Szilasi Móricz pedig a cseremis szótár folytatását adja. Ezenkívül több kisebb közlemény foglaltatik a füzetben, egyebek közt Takács Sándor érdekes dolgozata a 'hajdú' név eredetéről. A füzet ára egy korona 50 fillér. Ugyancsak mostanában jelentek meg: *Emlékbösző Mihákovics Géza felett, Thanóffer Lajostól*, ára 50 fillér; *Petrarca és Nagy Lajos, Fraknói Vilmostól*, ára 30 fillér; *Szent Agoston reguláinak magyar fordítása*, kiadta Décsi Lajos, ára két korona; *Szent László és Imre királyok végnapjai, Mátyás Flóriántól*, ára 80 fillér.

Az üldözöttek. Irta Fülel-Szántó Lajos. A füzet nemes czéja az, hogy az állatokat, különösen a rovarirtó madarakat az emberek védelmébe, szeretetébe ajánlja s ezt több értekezéssel igyekszik elérni, elmondván többek közt, hogy az emberi kapzsiság, kegyetlenség mily óriási pusztítást okoz

kartonja: «A bor hatalma» és «Autodafé»; *Roskovics Ignác*nak a budai királyi palota Szent István-terme részére festett királyképe; *Keleti Gusztávnak* egy szép új tájképe; *Csók Istvánnak* két most befejezett képe, *Márk Lajosnak*: «Lelkifurdalása», *Bihari Sándornak* több ismert újabb festménye. *Tornai Gyula* nagy méretű festményével, «Hunyadi János halálával» vesz részt. *Vágó Pál, Telepi, Balló, Jendrassik, Karlovsky, Tölgyessy, Kacziány*, stb. szintén állítottak ki festményeket. Az új képek közé tartozik *Innocent Ferencz*től a «Merengés», egy bájos fiatal lány, ki elmélázva játszik a gitáron.

A nagy vasuti hid.

A Market Street.

Vitorlás hajók kikötője.

A bírósági palota.

KÉPEK GALVESTONBÓL. — Ágoston Antal amatőr fényképei után.

Az arc szelid, merengő kifejezésével és az eleven, virító színekkel hamar magára vonja a figyelmet a kép, melyet mai számunkban bemutatunk. A tirlaton több szobrász is képviselve van kisebb-nagyobb szoborművekkel, köztük *Fadrusz János* és felesége, ifj. *Vastagh György, Liéti Miklós, Teltz Ede, Szirmai, Istók János, János József* és még többen.

Dürer-kiállítás az országos képtárban. Dr. *Térey Gábor*, az országos képtár igazgató-úre *Dürer* műveiből rendez most kiállítást. A kiállítás be fogja mutatni az országos képtár *Dürer*-kincseit, még pedig a kézi rajzokat, a festszteteket, a mester híres rézmetszeit, rézkarceit, köztük első sorban azokat a gyönyörű lapokat, melyeket a képtár *Elischer* tanártól vásárolt. Összesen 200 lap lesz látható a kiállításon a világhírű mester legszebb műveiről.

A Magyar Színház eredeti darabjai. A Magyar Színház eddig meglévő darabjaihoz legutóbb ismét

két új eredeti darabot csatolt. Az egyik *Bródy Sándor* és *Rákosi Viktor* «Hollós Mátyás» című, egész estét betöltő történelmi színdarabja; a másik pedig *Heltai Jenő* «Szózat» című alkalmi darabja, melyet *Vörösmarty Mihály* születésnapjának századi évfordulóján adnak elő.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar protestáns irodalmi társaság szeptember 19-ikén *Pozsonyban* tartotta nagygyűlését, melyen ott voltak a két protestáns felekezet kitünőségei, világiak és egyháziak.

Hegedűs miniszter, a világi elnök szeptember 18-ikán este érkezett Párisból Pozsonyba. A püspökök közül ott voltak: *Kiss Aron, Bartók György, Antal Gábor, Gyurátz Ferencz, Zelenka Pál, Baltik Frigyes, Sárkány Sámuel*; a főgondnokok és főfelügyelők közül: *Szilágyi Dezső, báró Prónay Dezső, Láng Lajos, Zsilinszky Mihály, Laszkary Gyula, Ihasz Lajos, gróf Zay Miklós, Perlaki Elek*. Ezenkívül számos theologiai tanár, lelkészek, és sok előkelőség. A gyűlés előtt isteni tisztelet volt az evangélikus templomban, hol *Bartók György* erdélyi püspök imája után dr. *Masnyik Endre* evang. theologiai igazgató mondott ünnepi szentbeszédet. Innen a lyceumba vonultak a gyűlésre. Az elnöki széklet *Gyurátz Ferencz* püspök és *Hegedűs Sándor* foglalták el. *Gyurátz Ferencz* püspök megnyitotta beszédében megemlékezett arról a történelmi szerepről, mely a reformáció idejében jutott Pozsonynak, hol

most szeretetben üdvözölve találkoznak. Hangoztatta, hogy a szeretet tanának a szívekbe plántálása a protestáns irodalmi társaság egyik feladata, s hogy a különböző protestáns egyházak egymáshoz közeledése egy új és szebb jövő hajnalhasadását jelzi. Dr. *Baltik Frigyes* püspök és *Günther Vilmos* pozsonyi evang. egyházi felügyelő üdvözölő szavai után *Hegedűs Sándor* miniszter, a társaság világi elnöke általános, nagy figyelem közben mondotta el elnöki beszédét. Megjelölte a protestáns irodalmi társaság feladatát, mely kizárja a politikát, a színdarabok felállítását és a szabad vizsgálódás eszközeivel a protestantizmus multjának emlékeit idézi föl. A társaság a társadalmi hatásért dolgozik a lelkek fölvilágosítása által. Tolsztojra hivatkozva az egyház feladatának a gondolatok vezetését tüzi ki, a népre való hatást, mert ki kell elégíteni a népet, hogy ki ne essék az egyház vezetése alól. Ez a feladata a papoknak s ebben segíti őket az irodalmi társaság kiadványaival. Végül a két protestáns egyház testvériségét s egyetértését hangoztatta a közös czélok érdekében. Hosszan hangzó tetszés követte a beszédet. Azután *Szöts Farkas*, a társaság titkára, számolt be a múlt évi működéséről. A protestáns irodalmi társaság, mely tizenegy év óta működik, irodalmi kiadványai mellett anyagilag is erősödik. Vagyona most 55,087 frt. A 6728 frt bevétellel szemben a kiadás 6000 frt. — Erre *Ritók Zsigmond*nak, a nagyváradi kir. tábla elnökének tanulmánya következett «Az egyesületi tevékenység az egyházban» czimvel. Ezt *Hamar István* budapesti ref. theologiai tanár olvasta föl. Még *Markusovszky Sándor* pozsonyi Ioseum igazgató tartott fölvizsgálást *Bé Mátýásról*, a magyar protestáns egyház egykori kiváló tudósáról. Gyűlés után az új lyceum másodemeleti termében rendezett iskolai kiállítást tekintette meg a társaság. Délután két órákor lakoma volt, a melyen közel 400-an vettek részt. A lakomán *Hegedűs Sándor* a királyra mondott felköszöntőt, *Szilágyi Dezső* a felekezeti békére.

MI UJSÁG?

A perzsa sah szeptember 24-ikén érkezik Budapestre és 27-ikén utazik el. Királyunk vendége lesz itt is, valamint bécsi időzése alatt, de mert a budai királyi lakban nagy építési munkát végeznek, a sah és kísérete a «Hungária» fogadóba száll. A sah budapesti látogatása alatt *Szell Kálmán* miniszterelnök a fővárosban lesz, a magyar kormányt képviselve. A magyar leszámítoló és pénzváltó bankhoz Teheránból a perzsa császári banktól egy millió frankról szóló utalvány érkezett a sah részére.

A sah szeptember 20-ikán délután öt órákor érkezett Bécsbe Marienbadból. Fogadására megjelent a király a főhercegekkel. A Burgban vártak a főhercegeknek és gróf *Goluchowski* külügyminiszter. Este udvari ebéd volt. A sah tiszteletére rendezendő ünnepélyeken részt vesz *Szell Kálmán* miniszterelnök és *Hegedűs* kereskedelmi miniszter is.

Az egyetemi iskolai év megnyitása. A budapesti tudomány-egyetem megnyitó ünnepe e hó 16-ikán, a *miégyetemé* pedig másnap, 17-ikén ment végbe, az új rektorok beiktatásával.

A tudomány-egyetem megnyitójára az isteni tisztelet után az egyetemi új palota nagytermében gyűlekezett az ifjúság és a tanári kar.

A közoktatási kormányt *Molnár Viktor* miniszteri tanácsos képviselte, a főváros hatóságát *Röszavölgyi*

egyetem tanácsa a lefolyt évben megkérte a minisztert, hogy legfelsőbb helyen tegyen előterjesztést a *műszaki doktorátus* érdekében. A múlt évben keletkezett a technikus-ebéd, a mely sok fiatal embernek megkönnyítette a létét való küzdelmet. Megemlékezett végül arról, hogy a párisi kiállításon a miégyetem megkapta a grand prix-t és, végül megköszönte tanártársainak bizalmát és a hallgatóság ragaszkodását. — *Ilosvay Lajos*, az új rektor szót ezután s főleg azt hangoztatta, mennyire szükséges hazánkban a kémiai tudományok fejlesztése. A kémiai szakosztály hallgatói számának fölötté lassú emelkedése azt bizonyítja, hogy az okok, melyek miatt ez a szakosztály tizenhét éve annyira néptelen volt, ma is megvannak, vagy legalább is keveset vesztek erejükből. Nem nagy lehet örömrünk, hogy 1882–83 óta, a legkedvezőbb tavalyi évben is, a kémiai szakosztály hallgatóinak száma középmezőben csak harmíncház volt, ellenben kémiai készítményekért az 1898-ik évben több, mint huszonhárom millió koronával adóztunk a külföldnek. Hálával emlékezik meg arról, hogy *Wlassics Gyula* miniszter a mezőgazdasági kémiai technológia tanszékének szervezése mellett döntött. Végül lelkes szavakkal munkálkodásra serkentette az ifjúságot, s az új egyetemi iskolaélet nagy éljenzés közepette megnyitónak jelentette ki.

A kalocsai érsek aranyiséje. *Császka György* kalocsai érsek e hó 21-én ülte meg pappá szentelésének félszázados fordulóját. A király ez alkalomból a Lipót-rend nagy keresztjével tüntette ki.

a papir pedig fehér lévén, a három színből összeállítottak a nemzeti színt. A bankó két oldala Magyarországot és Ausztria dualizmusát fejezi ki. Medaillonban oda van rajzolva Hungária és Ausztria melléke a megfelelő oldalra, a medaillon mellett egy kis, pofók, szárnyas gyerek ül, s babérágat nyújt a mellkép felé. A medaillon alatt Hungária képénél Magyarország címere, a másikon az osztrák kétéfű sas. A magyar oldalt tartják a sikerültebbnek, mert Hungaria képe (fején a magyar koronával) kifejezőbb, mint a bástya-diadémós Ausztriáé. A magyar oldalon a nyelv egységét megbontja, hogy a bankjegy értéke az Ausztriában divatos nyolc nyelven is el van mondva. Fekete nyomás a bankjegyen csak a «serie» a számokkal az osztrák, s a «szám» a magyar oldalon. Szeptember 20-ikán délelőtt a bank budapesti főintézetében százezekre menő összegeket váltottak be régi tíz forintokérra s a pénzváltó és egyéb boltok kirakatában is csakhamar látni lehetett új bankókat. Most már a forgalomban is eleget találhatni.

Bartók Józsefnek, a magyar földművelésügyi miniszterium osztálytanácsosának, a gazdasági munkásokgyék körül szerzett érdemei elismeréséül, Ő Felsége a harmadosztályú vaskorona-rendet adományozta. A földművelésügyi miniszter megbízásá-

GALVESTON, AZ ELPUSTULT TEXASI VÁROS.

Az aranyiséjé ünnepélyeit nagy díszszel ültek meg Kalocsán és négy napra osztották.

Kalocsa városa e hó 20-ikán már zászlódszert öltött és számos üdvözlő távirat érkezett. A szepesi egyházmegye, melynek *Császka* püspöke volt, küldöttséggel képviseltette magát a küldöttség ment az aranyisén. A fővárosból is több küldöttség ment az ünnepre, ezek közt a budapesti újságírók egyesülete részéről is, mert a jótékony főpap az egyesület alapítója.

Az eltűnt szobor. A budapesti Svábhegy egyik legszebb részén pár évvel ezelőtt a budapest-hegyvidéki turista egyesület gróf *Széchenyi Istvánnak* csinos mellszobrot állított érből. E hó 14-ikére a 130 kilós bronz szobor eltűnt a talapzatról, s eddig nem tudták kikutatni, hová lett. Az egyesület száz korona jutalmat tűzött ki annak, a ki a szobor nyomára vezet, vagy pedig évi állapotban előkeríti.

Jelesek sirjai. A kerepesi-úti temetőnek mindazt a részét, melybe már harmincz év óta nem temetnek, kiüresítik s a halottakat, kiknek más-hová temetéséről nem gondoskodnak, közös sírba viszik. A most felbontás alá kerülő részben sok jelesnek nyugszik, írók, költők, tudósok. Itt van *Kisfaludy Károly* sirja is. Ennek azon helyen hagyásáról, vagy máshová helyezésétől a Kisfaludy-társaság intézkedik, valamint az Akadémiával együtt a többi jeles írónk sirjának kegyelmezés fentartásáról.

Új bankó. Szeptember 20-ikán bocsátotta forgalomba az osztrák-magyar bank a 20 koronás bankjegyeket. Az eddigi két szín helyett sötét karminvörös uralkodik rajta. Az alapnyomás halványzöld,

ből ő fogalmazta a munkások és munkaadók jogviszonyát szabályozó törvényjavaslatot s több más fontos szociális törvényjavaslatot. Főleg ebbeli kiváló munkálkodásának elismeréséül nyerte a királyi kitüntetést.

Kitüntettek hírlapíró. A német császár *Sturm* Albertnek, a «Budapesti Tudósító» szerkesztőjének, a ki Ő Felsége a király legutóbbi berlini látogatásáról a budapesti lapokat tudósította, a porosz királyi vörös sas-rend IV. osztályát adományozta.

Thaly Kálmán fogadott fia. Székely-szigeti dr. *Thaly Kálmán* országgyűlési képviselő, a Rákócziak korának kitűnő történetírója, örökbefogadta *Thalwitzer* Károlyt, a budapesti gyalogsági kadétiskola növendékét. Az örökbefogadást a király jóváhagyta és az örökbefogadóra, valamint törvényes utódaira dr. *Thaly Kálmán* családnevét, magyar nemességét és családi címerét is átruházta.

Házasság. Dr. *Palágyi* Menyhért fővárosi tanár, az ismert író e hó 18-ikán nőül vette *Steiner Amália* úrhölgyet.

Bíró Lajos hazatérése. Új-Guineában tartózkodó tudós hazánkba, *Bíró Lajos*, levelet intézett *Chyzer* Kornél miniszteri tanácsoshoz, melyben azt jelenti, hogy jövő év szeptemberére valószínűleg hazajön. *Bíró Új-Guineában* különösen zoológiai tanulmányokat végzett, a Nemzeti Múzeumnak becses gyűjteményeket küldött, s nevét ismertté tette a külföld előtt is.

Rheuma, csusz, kőszvény és epeköbajok biztosan gyógyíthatók a tudományos alapon álló Dr. *Risotto* *citromosdiá korval*. Ismeretét ingyen és bérmentve küld *Szabady János* gyógyszerész Budapestben, Damjanich-utca 2/c.

HALÁLOZÁSOK.

ALBERT, szász királyi herceget e hó 16-án halálos szerencsétlenség érte. A fiatal herceg Pílniczben volt családi ebéden, s este kocsin visszaindult a Wolkau melletti hadgyakorló tereen levő lakására. Lovai útközben megbokrosodtak, elragadták a könyvnyű kocsi, neki vitték egy útszéli árokba, s hol egy fába ütdött s a herceg kiesett a kocsiából. A kocsi és vadász az újult herceget egy közeli házba vitték, hol a nélkül, hogy eszméletre tért volna, nemsokára meghalt. Egész Szászországban mély részvétet keltett a gyászos eset. Albert herceg, ki 1875-ben született Drezdában, legfiatalabb fia György szász hercegek és testvére Frigyes Agost szász preuzmit trónörökösnek, valamint Mária Jozefa hercegnének, Ottó főherceg nevének. A holttestet Drezdába vitték s e hó 20-án temették el. Királyunkat Ottó főherceg képviselte a temetésen.

DE WERT, boer vezér elesett a Potzhefstromnál vívott csatában. Egy angol golyó szíven találta, s meghalt a csatateren. A boer szabadságharc egyik legvitézebb vezére volt, ki Kronje elfogatása után átvette az oranjei sereg vezetését, s vakmerő guerrilla-harocozal hónapokig feltartóztatta a nagy angol sereg előnyomulását. Roberts legjobb tábornokait küldte ellene, de elfogni nem bírták. Megmaradt seregét össze bírta gyűjteni. Oranjéból Transvalába tört be, hogy segítségére legyen Bothának a végső küzdelmekben. A Vél éjszakai partjánál esett el a hős vezér.

KÖLLŐ MIKLÓSNAK, a váratlan halállal kimúlt szobrászművészeknek temetése e hó 20-án ment végbe a kerepesi-úti temető halottas házából. A művészek, ismerősök nagy számmal gyűltek össze s meghatva vették körül a virágokkal, koszorúkkal elborított koporsót, melybe önkényt szállt ez a szép tehetség. Az idegbeteg művész az öngyilkosság gondolatával régebben foglalkozott, de szeretője, néje, Herman Luiza vigyázott rá. E hó 17-én délelőtt neje távollétében elment hazáról, a villomson kiment Kelenföldre, s a vasúti állomástól nem messze, a szántóföldön agyonlőtte magát. Egy rendőr hallotta a lövést, elindult a hang irányában s rátalált a véres tetemre. Köllő már halott volt. A lakásba hazatért nejét mindjárt aggodalom fogta el, mikor férje délg sem érkezett meg. Jelentést is tett a rendőrségnek, de csak este felő tudta meg a szomorú valót.

Nagyselmeci TOLDY JÓZSEF, Budapest fővárosi tisztifőügyésze meghalt e hó 17-ikén, Budapesten, hosszas betegeskedés után, 63 éves korában. A fővárosi tisztikarának egyik nagyérdemű, ügybuzgó tagja volt, ki a város anyagi érdekeit erőlyesen tudta védelmezni. A nógrádmegyei Vadkerten született s eleinte a teológiai pályára készült, de később kilépett a szeminariumból, s elvégezte a jogot. Az 1868-ik esztendőben lett fővárosi tisztviselő s azóta részint mint gyámi ügyész, részint mint főügyész, 1881 óta pedig mint tisztifőügyész szolgált a főváros. Ötvegye, Funták Izabella és négy gyermeke gyászolja.

Elhunytak még a közelebbi napokban. b. BÁNYFI KÁLMÁN, az erdélyi fővárosi közlőbiztos egyik jól ismert tagja, 70 éves korában, Kolozsvárt. — Gróf BETHLEN LÁSZLÓ, nyug. huszárnagy és udvari testőr, özvegye néhai Bethlen András grófnak, a volt földmívelési miniszternek és Bethlen Pál grófnak, Beszterce-Naszód megye főispánjának, 48 éves korában, Budapesten, honnan holttestét Bethlenbe szállították. — HÉDERVÁRY ANTAL, az esztergomi egyházmegye ügyésze, az ügyvédi kamara volt elnöke, 75 éves korában, Ipolyvágyon. — Szentléleki SÁNDOR JÁNOS, nyug. országos levéltárnok, 69 esztendő korában, Maros-Vásárhelyt. — Soós KÁLMÁN, Abaúj-Tornamégye volt tisztifőügyésze, kassa járási főszolgabírája, legutóbb levéltárnoka, élete 69-ik évében, Hernád-Zsádanban. — JÁMBOR GYULA, a műegyetem titkára, előbb a kolozsvári egyetem tanácsjegyzője, ki az irodalommal is foglalkozott, s mint a Nemzeti Szalon választmányi tagját, a művészi körökben is jól ismerték, 48 éves korában, Budapesten. — LOSONCZI FARKAS BÉLA, bírtokos és gyógyszerész, Mező-Csáthon, s nagy kiterjedésű rokonság gyászolja. — ENDRÖDY GÉZA, nyug. eszterőrfőhadnagy, Gyula város rendőrkapitánya, 49 éves korában. Több szépirodalmi művet, és számos rendészeti szaktanulmányt írt; alapítója és több éven keresztül szerkesztője volt a «Magyar Eszterő», később «Rendőri Lapok» című szakkalpnak. — OROSZ GYULA, a 14. huszárezred ezredese, 54 esztendő, Kecskeméten. — STROJAVLEVICS MIKLÓS, a 35. dandár parancsnoka, Kolozsvárt. — Marosfelel LÉNYEL LAJOS, 52 éves korában, Kolozsvárt. Fia volt néhai Lényel Józsefnek, a keresztúrvideki egykori népszerű orvosnak, a ki részt vett a segessvári csatában, s felvilágosításaival nagyban hozzájárult Petőfi halála körülményeinek felderítéséhez. — Dr. BÉKÉS SÁNDOR, a debreczeni ügyvédi kar fiatalabb tagja, Debreczenben. — KÖVY ALFONZ, statisztikai főtitkár, Budapesten, 42 éves korában. — DOMJÁN LÁSZLÓ, földbírók, 64 esztendő, Pósfán. — DÉNES ADOLF

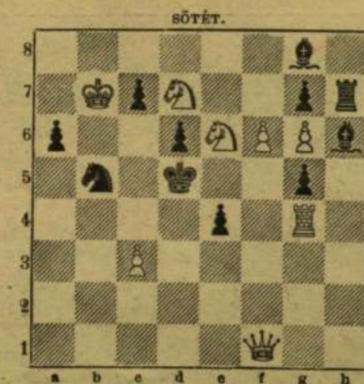
ANDOR, fővárosi számtiszt, 37-ik évében, Budapesten. — ALBERTYI BÉLA, pósta-főtitkár építési osztályvezető, 52 esztendő korában, Kassán. — Kocsis KÁROLY, sümegi kath. kántortanító, 35-ik évében. — MORAVCSIK JÓZSEF, ev. tanító, 49-ik évében. Szarvason. — BUCHER MIKSA, 90 éves korában, Maros-Vásárhelyt. — TÁBERMANN GUSZTÁV, légerszész-és vízvezeték-gyáros, 53 éves korában, Budapesten. — BUNKÓ BÓNIS, cigányprímás, 62 éves korában, Párisban.

SPÓNER ZSUZSANNA, Spóner Andor volt országgyűlési képviselő nagynéje, kiterjedt család köztisztviselőiben élt matródné, 88 éves korában, Késmárkon. — GUBODY MÁRIA, Gubody Ferenc czeglédi polgármester testvére, 57 esztendő korában. Temetésén Czegléd és Nagy-Körös közönsége nagy számban vett részt. — FEHÉR AKOSNÉ, szül. Tabakovics Juliska, 33 esztendő, Ungvárott. — TOLNAY VILMA, Tolnay Gedeon államvasúti felügyelő leánya, 21-ik évében, Mohorán. — JELLINEK MICHIKE, Jellinek Lajos, helyiérdékű vasúti igazgató hat éves leánya, Budapesten. — SUCIU SILVIUSNÉ, szül. Sierban Helén, miniszteri titkár felesége, 40 éves korában, Budapesten. — ÖZV. NAGY MÁTHÉ ZSIOMONDNÉ, szül. Soltész Amália, 74 esztendő korában, Jászkarajenőn. — BARANYAI KÁROLYNÉ, szül. Nagy Lenke, ref. lelkész neje, 23-ik évében, Diósjenőn.

SAKKJÁTÉK.

2186. számú feladvány. Skalik F.-től.

(I. díjat nyert feladvány.)

világos.

Világos indítsa a harminadik lépésére matot mond.

A 2171. számú feladvány megfejtése Pradignat E.-től.

Table with chess solutions for puzzles 2171 and 2186, listing moves like Vg1-g3, Fa6-d3, etc.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andor S. — Kovács J. — Csomorján: Németh Péter. — Lipótvárt: Hoffbauer A. — Demeter József. — Kecskeméten: Balogh Dénes. — Bakonyzentúlán: Szabó János. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői üzenetek.

M. J. Oriások soha sem voltak. A legrégebbi időkből fennmaradt emberi csontraványok mind azt bizonyítják, hogy az ember hajdan sem volt nagyobb, mint most. Az ősvilági elefántok, hullók, stb. megkövesült maradványai tanúbizonysága szerint ezek az állatok a ma élőkhöz képest valódi óriások voltak, de óriás-ember maradványt egyetlen-egyet sem fedeztek még fel sehol, a mi, ha csakugyan léteztek volna valamikor, lehetetlen volna.

Debreczen, S. B. A szibériai vasút építésének megkezdése óta Oroszország szibériai hadtesteit mindent a vasúti vonal mentében helyezte el, emellegve azt tizenkét nap alatt azokat könnyen Európa határszéleire irányozhatja, míg előbb e célra legalább két hónapra lett volna szükség.

Eger, S. B. A világ leggazdagabb kénbányái Kinnában a Karakorom sivatagban vannak. Az ott lévő 20-60 méter magas dombok nagyobb része 40-45 százalék tiszta kén tartalmazó érczekből áll. A tiszta kén pincai árát tekintve a bányák értékét szakkértők 5-600 millió forintra becsülik.

Csákvár, T. Gy. Az első sztrájk hiteles adatak szerint 1525-ben Csehországban a joachimstali ezüstbányákban fordult elő. Az erőszakoskodó bányászok ellen katonaságot rendeltek ki.

Tudod-e. Csak egy virág van még. A képek egymásra halmozása tarkává teszi a verset, de széppé nem. Képei különben is útszerű hasonlatok, melyek néha ugyancsak sántítálnak. Például egy helyütt azt mondja, hogy «Tudod-e, hogy mi vagyok én? letépett levél, melyet a szél szárnyára vett s folyton tépedget». Azt tudjuk, hogy a szél a letépett levelet kergeti, de azt, hogy «folyton tépedgeti», soha sem hallottuk.

Északi fény. A hangzatos sorok jól folynak; de a versben nincs elég közvetlenség, az olvasót meglehetősen hidegen hagyja.

Tavaszi van újra. A találgatások stb. Költői lélek szől hozzánk valamennyiből, s ha a törekvő ifjú, kinek szellemi arcképe néhány sorban a hű baráti kéz oly meleg vonásokkal rajzolja, idő előtt sirba nem száll, talán hasznos munkára lett volna irodalmunknak. Ezek a fiatalok kísérletek azonban, bár a tehetség nyomát elárulják, még nem ütök meg a magasabb irodalmi mértéket, s nem alkalmasak rá, hogy emlékoszlop gyanánt álljanak a korán behalt sír felett.

Nem közelíthetők: A magyar Helikon. Szatira akar lenni; de nagyon gyöngö. Szatirát sem lehet írni költői tehetség nélkül. — Nini még csak most tudom. Minden kritikán alul álló gyarlóság. — Orsodi. Kritikán alul álló gyarlóság.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 36-ik számában közölt képtalány megfejtése: A jót csak akkor becsüljük, a mikor már elvesztettük.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Értesítés.

Azon fölmért hírek ellenében, melyek szerint 1826. év óta fennálló vázson- és felhőzomló-tisztelőnk más czeg hírtokába ment volna át, közöndömszre hozzuk, hogy ezen hírtokások teljesen alapítanak, mivel üzletünk változatlan, vagyis:

Haris, Zeillinger és Társa a kék csillaghoz Budapest, IV., Váci-utca 16. sz.

czeg alatt tovább is megmarad. Ép oly változatlanul maradtunk üzleti elvünk, melyek szerint mindig azon vagyunk, hogy nagybecsű vevőinket a legjobb minőségű áruval, szolidan és olcsón kiszolgáljuk. Terveinket elkerülése végett hangsúlyozzuk, hogy üzletünk eskis Váci-utca 16. szám alatt létezik.

HARIS, ZEILLINGER és TÁRSA a kék csillaghoz, özégtulajdonos: FABINYI GÉZA csász. és kir. udvari szállítók.

Advertisement for 'Salvator' medicine, featuring an image of a winged figure and text describing its benefits for kidney and bladder ailments.

Advertisement for 'Kurz' photographic studio, featuring an image of a woman and text describing their services in photography and printing.

Magy. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetés.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére 1901., 1902. és 1903. években szükséges, évenként mintegy 2600 méteráras bukkfakátrányolaj szállításiát biztosítani kívánván, ezenel nyilvános pályázatot hirdet. Az ajánlati minta, valamint a szállítókra vonatkozó részletes módoszatok valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamrában megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatóságának és leltárbeszerzési (A. III.) szakosztályának (Budapest, Andrássy-út 73. szám, II. em., 43. ajtó) kaphatók.

A szabályszerűen kiállított, ivenkint egy koronás magy. kir. okmánybéllyelgel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb f. évi október hó 18-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályának benyújtandók vagy postán okafelküldendők és a boríték ezen külsővel látnálól el: «Ajánlat 132046/900. számhoz.» Ugyanezen időpontig átadandók ugyanott a kötelező minőségű minták is. Bányatézis gyanánt az ajánlatok anyagi értékének 5% legkésőbb f. évi október hó 17-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztárában leteendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és nem a részletes módoszatok betartása mellett állítanak ki, nem vétetnek figyelembe. Budapest, 1900. évi szeptember hóban.

Az igazgatóság.

Mérsékelt áru menettírtjegyek életbeléptetése Acsa és Székesfejérvár között.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint f. é. szeptember hó 1-ével Acsa és Székesfejérvár állomások között 48 óráig érvényes III. osztályú menettírtjegyek fognak kiadati 1 korona 50 fillér mérsékelt ár mellett. Budapest, 1900. augusztus 3-án. Az igazgatóság.

Advertisement for 'CSÁSZÁRFÜRDŐ' (Imperial Bath) in Budapest, describing its facilities and location.

Advertisement for 'WOTTITZ MANFRED' featuring an image of a winged figure and text describing their products and services.

Large advertisement for 'Kufeké féle gyermeklisztje' (Kufeké's baby flour), highlighting its quality and availability in various pharmacies.

Advertisement for 'Czerny-féle híres és elismert készítményei' (Czerny's famous and recognized preparations), featuring images of various medicine bottles and boxes.

Advertisement for 'Soványság' (Sovány), a cosmetic or health product, with text describing its benefits.

Advertisement for 'Csak urak' (Only gentlemen), a product or service, with text describing its target audience.

Advertisement for 'Felülmulhatatlan!' (Unsurpassable!) featuring 'LORBEER VILMOS-nál' (Lorbeer Vilmos) and 'Wachtl és Társa' (Wachtl and Company).

Advertisement for 'Soványság' (Sovány) by Dr. Franz Steiner & Co., located in Vienna.

Advertisement for 'Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban' (Advertisements for publication in the publishing office) at the University of Budapest.

Advertisement for 'Wachtl és Társa' (Wachtl and Company) featuring photographic equipment and services.

Advertisement for 'Szóirtószér (Epilatoire)' (Hair removal cream) by Fischer Róbert, featuring an image of a woman's face.

Advertisement for 'MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER' (Mattoni's Giesshübler) mineral water, featuring an image of a woman holding a glass.

Advertisement for 'Megay Boheme tortája' (Megay Boheme cake), describing its ingredients and quality.

Advertisement for 'WEINWURM ANTAL' (Weinwurm Antal) featuring an image of a woman and text describing their products.

Advertisement for 'Reichenau (Alsó-Ausztria)' (Reichenau, Lower Austria) featuring an image of a woman and text describing the region's products.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Földvály Imre
 Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 11. és VIII., Kerepesi-ut 9.
 Férfi ingek, Jäger-árak, vadász és sport czikkok, kesztyűk és nyakkendők
 és választékban kaphatók. — Árjegyzék.

Pfanhauser Vilmos BAIER LIPÓT,
 gyári raktára. Ráká Sztilárd-utca 10. Telefon. 8487

CLICHEKÉK WOTTITZ MANFRED
 Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18-99.

HOHENBERG FERENCZ
 VI., Nagymező-utca 46. — Telefon 15-70.

Egyenruházati czikkok és felszerelések, mindennemű arany- és ezüst-zsinor, paszomány, butorpaszomány és kőzímunka himzésekhöz rojt, bojt, zsinor stb. gyára.

Temetkezési intézetek teljes berendezése.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTÓDE ÉS GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti czélokra, vízvezető csöveket, szivattyúkat, lessapoló- és öntöző-zsilipet, készülőkeket a belvizek leeresztésére.

A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlöhengereket, kérengöntetű hengerekkel és malomberendezési czikkokat.

Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. Alapcsöveket, zárkészülőkeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat.

Álló vagy fekvő gáz- és petroleum motorokat, egy vagy két hengerral és mindennemű zuzogépeket.

Mechwart-féle forgó gőz- és petroleumekéket. Világításhoz vagy gépek hajtásához szükséges villamosságot bármely távol-ságra elvezető dynamogépeket. 8192

Városi irodánk: Kossuth Lajos-utca 18. szám.

1900. párisi nemzetközi kiállítás jury tag.

Alakult 1856. **KÜHNE E.** Alakult 1856.
 gazdasági gépgyára MOSONBAN.

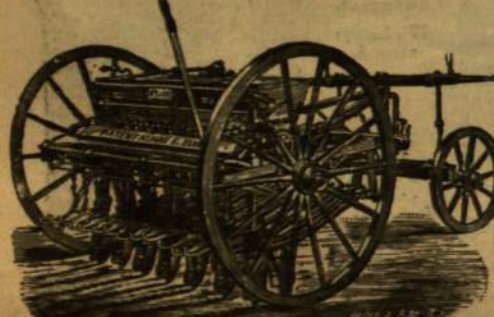
Ajánlja a jelenlegi időnyre: Rostáit, magtárszelelőit és konkolyválasztókat. — Uj! „Diadal-rosta és Kayser-féle centrifugális gabonaosztályozó. 8790

Hírneves sorvetőit: „HUNGÁRIA DRILL“ merítő rendszer, toló-vevő rendszer, kis gazdának.

Legjobb Sack-rendszerű ekéit, egyes, kettős és hármas ekéit, a híres és rendkívül kedvelt Laacke féle boronáit, rétre és szántóföldre és hengereit.

A szüreti időnyre: borsajtóit különböző nagyságban és szőlőszűzőit legjobb minőségben.

Főraktár: BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a.

IDEAL-HAJFESTŐ

1 ÜVEG 2 KOR. 40 FILL. RUZSITS ISTVÁN GYÓGYSZERÉSZ ARAD. Teljesen ártalmatlan a haj legszebb fekete színt nyer egyszeri használat után, mely három hónapig tart, le nem mosható s nem piszkít.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER. Farbenbrüken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

húsból készült és ennek tápanyagot tartalmazó izellen. könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb erősítő-szer

Vas-Somatose a sápkórosoknak lesz ajánlva az orvosok által Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételű vasat, a milyen alakban a nem az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose rendkívül gerjeszti az étvágyat. Raktáron van az összes gyógyszerárakban és gyógyszerkereskedésekben

A ki epilepsziában (eszkör-göröcsök és más ideges állapotokban) szenved, kérjen arról szóló füzeteket. Kivánatra ingyen és bérmentve megküldi a Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.

CRÈME DE FANCHON

a 3 sziv ved-jegyvel

Rögtön finomító és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis Nagy tévely 1 K. tévely 2 K. Főraktár: „URSITS“ gyógyszerár, Budapest, Rákóczy-tér 11. Védre 20 fillér 100filler oszlop 100 decer utca Frankó

8686

Legjobb és leghírevesebb pipere holgypor: a La **VELOUTINE** 6959 KÜBÖNLAGOS RIZSPOR BISMUTTAL VEGETIVÉ CH. FAY, ILLATSZERÉSZ. PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

ESZMÉNYI KEBEL érhető el a Pülöcs orientales által, Ratió gyógyszerárakból Párisban, Passage Verdean 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnök ártana, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel ártalmának szűrlését biztosítja. Egy üvege ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 8442

GERMANDREE

porhanyós állapotban és tablettákban. Francia szabadalom. A szépség illka, ideális illattal feltöltött tartós, egészséges és díszkelet. A Germandree az arcbőrök, éjszázagos és fűző színt ad. MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, Paris. Kapható Török József gyógyszerárakban Budapestben

Angol sportjátékok,

valamint saját készítményű torna-eszközök, függőágyak, mindennemű hálók, zsákok, ponyvák, zsinokok és gazdasági kötéltáruk legújabb árjegyzékét kívánatra bérmentve küldi.

SEFFER ANTAL

Budapest, IV., Károly-u. 1., boltsz. 12.

Hölgyeknek nélkülözhetetlen. A női szépség elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb és leghíresebb a Csodás gyors hatású.

MARGIT-CRÈME,

mely vegyész és teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arckrém pár nap alatt elavultságot, májfoltot, pattanást, bőrtájkát (Mitesser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arcot fehérre, simává és üdvé varázsolja. Sem higányt, sem olmot, sem más ártalmas anyagot nem tartalmaz. Ára nagy tévely 2 kor., kis tévely 1 kor., Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogsó (Zaharátia) 1 kor., Margit arcvíz 1 kor. Postán utárvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő

FÖLDES KELEMEN

gyógysz. Arad. Kapható minden gyógyszerárakban. Főraktárak Budapestben: Török József és Dr. Egger Leó «Nádor» gyógyszer. Legjobb szépitő-szer.

CHINA-BOR SERRAVALLO, VASSAL

gyengék, vérszegények és lábadozók számára. Kiváló íz. Legjobban ajánlva és alkalmazva a következő tanárok által: dr. Braun, Drasche, Kraft-Ebing, Monti, Mosetti, Neusser, Schanta, Weinlechner stb. 1000-nál több elismeréssel. Árak: 1/2 literes üveg frt 1.20, 1 literes üveg frt 2.20. Kapható minden gyógyszerárakban. 8542 Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

KELETI-féle gummi sörkötő

A cs. és kir. szabad, pneumatikus rugó nélkül, automatikusan mozgatható pelottával, minden szervben szenvedőnek okvetlen megkönnyebült hoz! Az árak igen jutányosok. Kiszállítás meg van engedve. Illusztrált árjegyzékeket mindennemű párisi gummi-különlegességekről is, a legnagyobb diszkrétól mellett küld szét a gyár: KELETI J. Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17.

Nemi hajoknak elkülönített osztályok.

Sok évi tapasztalatunk igazolja, hogy Dr. Palócz v. kórházi orvos, k. egészségügyi tanár **gyógymódjával** Budapest, VII., Kerepesi-ut 10. még idült (krónikus) betegségekben szenvedők is biztos gyógyulást érnek el. Tíz (10) nagy gyógyszerem. Gyógykezelés egész napon át. Levélre kimerítő válasz. Rendelés: d. e. 10-12-ig és d. u. 3-5-ig. Ugyanott kapható és megrendelhető. Nőgyógyászati tanácsadó. II. kiadás. Írta: Dr. Palócz. Ára 3 korona.

Vértisztító- és soványító-kurák.

39. SZÁM. 1900. BUDAPEST, SZEPTEMBER 30. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (a Világkrónikával) egész évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona, félévre 5.

A PERZSA SAH BUDAPESTEN.

KI GONDOLTA volna csak negyven-ötven évvel is ezelőtt, hogy az akkor még sok tekintetben kisszerű Buda és Pest mint egy varázsüvegre, olyan vezetés főváros legyen, melyet rövid időközben egymásután látogassanak meg idegen országok uralkodói is: a török szultán, a német császár, a román és szerb király, a siami király és az ősrégi Perzsiának két hatalmas uralkodója.

E napokban Muzafer-Eddin perzsa sahot fogadta fővárosunk vendégül, a ki a ragyogó Páris után is kívánta látni Budapestet s való-

jában talált itt annyi nézni valót, annyi nevezetes dolgot, a melyek képesek voltak figyelmét lekötni, sőt az oly sokat utazott, látott fejedelmet arra indítani, hogy konstantinápolyi útjából visszatérve, még itt töltsön pár napot. A sah látogatása annál inkább érdekelhetett bennünket, mert mondhatni vérszerinti rokonunk, a mennyiben az uralkodó család török eredetű; országával Perzsiával pedig, kétség-telenül, századokig közeli érintkezésben lehetnek őseink. Számos szavunk perzsából származik, így többek közt az «Isten», «ármány», «ördög», «ezer», stb. Hogy pedig a magyar ruhában s népies ornamentikánkban is sok perzsa elem van, valamint őseink feyverzete

részben perzsa eredetű volt, — azt az összehasonlítások eléggé bizonyítják. S ezekről van tudomása a sahnak is, a ki e tárgyról több ízben beszélgetett Vámbéryvel, kitünő tudósunkkal. A sah nem pusztán szórakozásból, kedvtelésből utazik, hanem tanulmányozás céljából is és megfigyel mindent, a mit birodalma javára lehetne fordítani. S ha ittléte alatt több olyan közintézetet meg nem látogatott, a melyeket programjába fölvetett volt, az csak kimerültségének s gyöngékedő állapotának tulajdonítható. Azon látogatások is, a melyeket megtett, többször láthatólag nehezebb voltak. Szombatúnó is volt a sah jóindulatú, igazi

A PERZSA SAH BUDAPESTEN. — A SAH KOCSIZÁSA A LÓVERSENYRE.

Goró Lajos rajza.